

“საქართველოს კლიმატის ცვლილების 2030 წლის სტრატეგიის“

„2021–2023 წლების სამოქმედო გეგმის“

2021 წლის განხორციელების
ანგარიში

სარჩევი

მოკლე შეჯამება	4
შესავალი.....	6
ზოგადი პროგრესი.....	9
დეტალური პროგრესი.....	20
ამოცანა 1.1. განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის) წარმოების ხელშეწყობა	21
ამოცანა 1.2. თბოელექტროსადგურების საშუალო ეფექტიანობის გაუმჯობესება	21
ამოცანა 1.3. საქართველოს გადამცემ ქსელში განახლებადი ენერჯის ინტეგრაციის შესაძლებლობების გაძლიერება	22
ამოცანა 1.4. ენერჯეტიკის სფეროში ახალი პოლიტიკის დოკუმენტების და კანონმდებლობის შემუშავება	23
ამოცანა 2.1. დაბალი და ნულოვანი ემისიის მქონე და ტექნიკურად გამართული კერძო ავტომობილების წილის გაზრდა ავტოპარკში.....	24
ამოცანა 2.2. წიაღისეულ საწვავზე მოთხოვნის შემცირებისა და ბიოსაწვავის გამოყენების წახალისება	26
ამოცანა 2.3. მობილობის არამოტორიზებული საშუალებებისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისება	26
ამოცანა 2.4. ტრანსპორტის სექტორში მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინოვაციური ინიციატივების განხორციელება	28
ამოცანა 3.1. შენობის ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირების სისტემის შექმნა	29
ამოცანა 3.2. მომხმარებლის ინფორმირებულობის ამაღლება ენერგოეფექტურობის თაობაზე.....	30
ამოცანა 3.3. საცხოვრებელ, კომერციულ და საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომებისა და ენერგოეფექტური განათების დამონტაჟების წახალისება	32
ამოცანა 3.4. წყლის გაცხელებისთვის მზის ენერჯის და ენერგოეფექტური ღუმლების გამოყენების ხელშეწყობა	33
ამოცანა 3.5. ენერგოეფექტურობის საკითხებში მაღალი პროფესიული სტანდარტის მქონე კადრების მომზადება	33
ამოცანა 4.1. თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვით, სამრეწველო პროცესებიდან და სამრეწველო ობიექტების მიერ ენერჯის მოხმარებიდან გამოწვეული სათბურის აირების ემისიის დონის შემცირება.....	34
ამოცანა 4.2. მრეწველობის სექტორში ემისიების ფაქტორების შესწავლისა და მონაცემების მართვის სისტემის განვითარება	35
ამოცანა 5.1. ნიადაგის და საძოვრების მდგრადი მართვა და შინაური ცხოველების კვების მდგრადი პრაქტიკების დანერგვის ხელშეწყობა	36

ამოცანა 5.2. სოფლის მეურნეობის სექტორში კლიმატგონივრული მიდგომების შემუშავებისთვის კვლევითი მტკიცებულებების შექმნის შესაძლებლობის განვითარება	37
ამოცანა 6.1. არსებული უნებართვო, სტიქიური და არასახიფათო ნაგავსაყრელებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება	38
ამოცანა 6.2. ნარჩენების გადამუშავების ხელშეწყობა	39
ამოცანა 6.3. ურბანული ჩამდინარე წყლებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება	39
ამოცანა 6.4. მონაცემებზე დაფუძნებული ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარება	40
ამოცანა 7.1. დეგრადირებული ტყის აღდგენა	41
ამოცანა 7.2. ტყის მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	41
ამოცანა 7.3. კლიმატის ცვლილების გამოწვევებისადმი ადეკვატური ტყის მართვის სისტემის განვითარება	43
<i>გამოწვევები და რეკომენდაციები</i>	<i>44</i>
<i>სექტორული გამოწვევები</i>	<i>45</i>
ენერჯის გენერაცია	45
ტრანსპორტი	46
შენობები	47
მრეწველობა	47
სოფლის მეურნეობა	47
ნარჩენების მართვა	48
სატყეო სექტორი	48
<i>დანართი 1 - 2021 წლის კონსოლიდირებული სტატუს ანგარიში</i>	<i>49</i>

მოკლე შეჯამება

წინამდებარე ანგარიში აჯამებს “საქართველოს კლიმატის ცვლილების 2030 წლის სტრატეგიის” „2021–2023 წლების სამოქმედო გეგმის” 2021 წლის განმავლობაში განხორციელების ერთწლიან პერიოდს. ის მოიცავს ინფორმაციას 2021 წლის 1-ლი იანვრიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდში, საქართველოს გარემოსა დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და კლიმატის ცვლილების საბჭოს კოორდინაციით, სხვადასხვა პასუხისმგებელი უწყების მიერ განხორციელებული აქტივობების შესახებ.

აღნიშნულ პერიოდში კლიმატის ცვლილების სამწლიანი სამოქმედო გეგმა განხორციელდა 35,15%-ით. სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული 66 აქტივობიდან უკვე განხორციელდა 10.6%, 22.7% განხორციელდა მეტწილად, 37.9% განხორციელდა ნაწილობრივ და აქტივობების 28.8% არ დაწყებულა.

სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის 24 ამოცანიდან 84%-დან 100%-მდე მაჩვენებლით შესრულდა აქტივობები, რომლებიც სამრეწველო პროცესებიდან ემისიების შემცირებას, მონაცემებზე დაფუძნებული ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარებას და თბილისსა და ბათუმში საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისების ამოცანას ემსახურებოდა. წარმატებით განხორციელდა ცემენტის წარმოების სველი მეთოდის მშრალი მეთოდით სრულად ჩანაცვლება, რომელიც 20-40%-ს ფარგლებში ამცირებს ენერჯის გამოყენებას ამ საწარმოში. განხორციელების მხრივ ყველაზე პრობლემატურ მიმართულებებს მიეკუთვნება ენერჯის გენერაციის და შენობების სექტორები, სადაც ჯერაც ნელი ტემპით მიმდინარეობს განახლებადი ენერჯის სადგურების მშენებლობა და ენერგოეფექტური მიდგომების დანერგვა.

განხორციელების პროცესში მთავარ გამოწვევებად გამოიკვეთა ამოცანების დონეზე მონაცემების სიმწირე და/ან მათი შეგროვების არდაწყება, აქტივობების გვიან დაწყება, პანდემია, რომელმაც უარყოფითი გავლენა მოახდინა დონორულ მხარდაჭერაზე, ინვესტიციებსა და მშენებლობაზე. რეკომენდირებულია, უწყებებმა გააძლიერონ ძალისხმევა მონაცემების შეგროვების, აქტივობების დროულად დაგეგმვის და რესურსების მობილიზების მხრივ, განსაკუთრებით იმ აქტივობებთან მიმართებით, რომლებიც ჯერაც არ დაწყებულა.

ენერჯის გენერაცია სექტორში, დაფიქსირდა პროგრესი ამოცანის შედეგის ინდიკატორში ელექტროენერჯის წარმოებაში განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის) წილის მიმართულებით, გაუმჯობესდა ამოცანის შედეგის ინდიკატორი, თუმცა უცვლელი დარჩა საქართველოს ენერჯის სისტემის დადგმულ სიმძლავრეში განახლებადი ენერჯის (ქარის და მზის სადგურების) წილი. აქტივობები განხორციელების ეტაპზეა.

ტრანსპორტის სექტორში, მნიშვნელოვანი პროგრესია თბილისსა და ბათუმში არამოტორიზებული ტრანსპორტის და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისების აქტივობების განხორციელების კუთხით, თუმცა ამოცანის დონეზე მონაცემების ნაკლებობამ, ასევე პანდემიით გამოწვეულმა ტრანსპორტის შეჩერებამ, გაართულა იმის ანალიზი, თუ რამდენად შეუწყო ხელი აღნიშნულმა აქტივობებმა კერძო ავტომობილების ნაცვლად ალტერნატიული ტრანსპორტის გამოყენებას.

შენობების სექტორში, პროგრესი დაფიქსირდა შენობების ენერგოეფექტურობის სფეროში შემუშავებული კანონქვემდებარე აქტების, მეთოდოლოგიური, ტექნიკური და პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების მხრივ. მათი დიდი ნაწილის სამუშაო ვერსია უკვე მომზადებულია და დამტკიცდება 2022-2023 წლებში. თუმცა სხვა აქტივობების განხორციელება 2022 წლიდან იგეგმება.

მრეწველობის სექტორში, მნიშვნელოვანი პროგრესია დაფიქსირებული, კერძოდ, გაუმჯობესდა მრეწველობის სექტორში ემისიების ფაქტორების შესწავლის მხრივ არსებული მდგომარეობა. ამოცანის დონეზე წარმატებით შესრულდა სათბურის აირების ემისიის დონის შემცირება ცემენტის და აზოტის წარმოების სამრეწველო პროცესებიდან და ამ სამრეწველო ობიექტების მიერ ენერჯის მოხმარებიდან. 100%-ით განხორციელდა ცემენტის წარმოების სველი მეთოდის მშრალი მეთოდით ჩანაცვლების აქტივობა.

სოფლის მეურნეობის სექტორში, არის პროგრესი კანონმდებლობის და პოლიტიკის შემუშავების კუთხით. გაზრდილია ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზზე და სხვა მტკიცებულებებზე დაფუძნებული კლიმატგონივრული ინიციატივების წილი სოფლის მეურნეობის პროგრამებში. ასევე გარკვეული წინსწვლაა სამიზნე ჯგუფების ცნობიერების ამაღლების აქტივობების განხორციელების კუთხით.

ნარჩენების მართვის სექტორში, გარკვეული პროგრესია ნარჩენების მართვის შესახებ მონაცემების შეგროვების და ცნობიერების ამაღლების აქტივობების განხორციელების მხრივ. საწყის, დაგეგმვის და კვლევის ეტაპზე არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის დახურვის და რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მშენებლობის აქტივობები.

სატყეო სექტორში, გაზრდილია დეგრადირებული ტყის ფართობი, რომელზეც განხორციელდა აღდგენითი სამუშაოები, ასობით ჰექტარზე განხორციელდა ტყის აღდგენა-გაშენების და მოვლის სამუშაოები სხვადასხვა რეგიონში. მკვეთრად გაიზარდა მდგრადი მართვის პრინციპებით მართული ტყის ფართობი ჰექტარში, მომზადდა ტყის მართვის გეგმები ყველა სამიზნე მუნიციპალიტეტისთვის, თუმცა საანგარიშო წლისთვის არ არის ყველა მათგანი დამტკიცებული.

შესავალი

წინამდებარე წლიური მონიტორინგის ანგარიში შეიცავს ინფორმაციას საქართველოს მთავრობის მიერ 2021 წლის 8 აპრილის N167 დამტკიცებული საქართველოს კლიმატის ცვლილების 2030 წლის სტრატეგიის 2021 – 2023 წლების სამოქმედო გეგმის” 2021 წლის განმავლობაში განხორციელების მდგომარეობის თაობაზე. კლიმატის სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა“ (CSAP) არის დოკუმენტი, რომელიც ასახავს გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის (UNFCCC) პარიზის შეთანხმების ფარგლებში „საქართველოს განახლებულ ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის“ დოკუმენტში (NDC) სათბურის აირების ემისიების შემცირების გრძელვადიან ხედვას 2030 წლისთვის. ის შემუშავდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კოორდინაციით და შეიცავს კლიმატის ცვლილების შერბილებების აქტივობებს შვიდ სექტორში: 1. ენერჯის გენერაცია და გადაცემა, 2. ენერჯის მოხმარება სატრანსპორტო სექტორში, 3. ენერჯის მოხმარება შენობებში, 4. ენერჯის მოხმარება მრეწველობაში და სამრეწველო პროცესები, 5. სოფლის მეურნეობა, 6. ნარჩენების მართვა და 7. სატყეო მეურნეობა.

შვიდივე სექტორში სათბური აირების ემისიების შემცირებისასთვის, სტრატეგიით განსაზღვრულია 7 მიზანი:

- 1. 2030 წლისთვის, ენერჯის გენერაციისა და გადაცემის სექტორში, სათბურის აირების ემისიების, საბაზისო სცენარით გათვალისწინებულ პროგნოზებთან შედარებით, 15%-ით შემცირება;*
- 2. 2030 წლისთვის, ტრანსპორტის სექტორში, სათბურის აირების ემისიების, საბაზისო სცენარით გათვალისწინებულ პროგნოზებთან შედარებით, 15%-ით შემცირება;*
- 3. შენობების სექტორში დაბალნახშირბადიანი მიდგომების განვითარების ხელშეწყობა კლიმატგონივრული და ენერგოეფექტური ტექნოლოგიებისა და მომსახურებების წახალისებით;*
- 4. 2030 წლისთვის, საბაზისო სცენარით გათვალისწინებულ პროგნოზებთან შედარებით, სათბურის აირების ემისიების 5%-ით შესამცირებლად, მრეწველობის სექტორის დაბალნახშირბადიანი მიდგომების განვითარების ხელშეწყობა, კლიმატგონივრული და ენერგოეფექტური ტექნოლოგიებისა და მომსახურებების წახალისებით;*
- 5. სოფლის მეურნეობის სექტორის დაბალნახშირბადიანი განვითარების ხელშეწყობა კლიმატგონივრული და ენერგოეფექტური ტექნოლოგიებისა და მომსახურებების წახალისებით;*

6. ნარჩენების სექტორის დაბალნახშირბადიანი განვითარების ხელშეწყობა კლიმატგონივრული და ენერგოეფექტური ტექნოლოგიებისა და მომსახურებების წახალისებით;
7. 2030 წლისთვის, სატყეო სექტორის მიერ ნახშირბადის შთანთქმის შესაძლებლობის, 2015 წელს დაფიქსირებულ დონესთან შედარებით, 10%-ით გაზრდა.

სტრატეგიით განსაზღვრულია სულ 24 ამოცანა.

სტრატეგიით განსაზღვრული ამოცანები

ენერჯის გენერაციის სექტორში:

1. განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის) წარმოების ხელშეწყობა
2. თბოელექტროსადგურების საშუალო ეფექტიანობის გაუმჯობესება
3. საქართველოს გადამცემ ქსელში განახლებადი ენერჯის ინტეგრაციის შესაძლებლობების გაძლიერება
4. ენერჯეტიკის სფეროში ახალი პოლიტიკის დოკუმენტების და კანონმდებლობის შემუშავება

ტრანსპორტის სექტორში:

1. ავტოპარკში დაბალი და ნულოვანი ემისიის მქონე და ტექნიკურად გამართული კერძო ავტომობილების წილის გაზრდა
2. წიაღისეულ საწვავზე მოთხოვნის შემცირებისა და ბიოსაწვავის გამოყენების წახალისება
3. მობილობის არამოტორიზებული საშუალებებისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისება
4. ტრანსპორტის სექტორში მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინოვაციური ინიციატივების განხორციელება

შენობების სექტორში:

1. შენობის ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირების სისტემის შექმნა
2. მომხმარებლის ინფორმირებულობის ამაღლება ენერგოეფექტურობის თაობაზე
3. საცხოვრებელ, კომერციულ და საზოგადოებრივი დანიშნულების, შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომებისა და ენერგოეფექტური განათების დამონტაჟების წახალისება
4. წყლის გაცხელებისთვის მზის ენერჯის და ენერგოეფექტური ღუმლების გამოყენების ხელშეწყობა
5. ენერგოეფექტურობის საკითხებში მაღალი პროფესიული სტანდარტის მქონე კადრების მომზადება

მრეწველობის სექტორში:

1. თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვით, სამრეწველო პროცესებიდან და სამრეწველო ობიექტების მიერ ენერჯის მოხმარებიდან გამოწვეული სათბურის აირების ემისიების დონის შემცირება
2. მრეწველობის სექტორში ემისიების ფაქტორების შესწავლისა და მონაცემების მართვის სისტემის განვითარება

სოფლის მეურნეობის სექტორში:

1. ნიადაგის და საძოვრების მდგრადი მართვა და შინაური ცხოველების კვების მდგრადი პრაქტიკების დანერგვის ხელშეწყობა
2. სოფლის მეურნეობის სექტორში კლიმატგონივრული მიდგომების შემუშავებისთვის კვლევითი მტკიცებულებების შექმნის შესაძლებლობის განვითარება

ნარჩენების სექტორში:

1. არსებული უნებართვო, სტიქიური და არასახიფათო ნაგავსაყრელებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირების ემისიების შემცირება
2. ნარჩენების გადამუშავების ხელშეწყობა
3. ჩამდინარე წყლებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება
4. მონაცემებზე დაფუძნებული ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარება

სატყეო სექტორში:

1. დეგრადირებული ტყის აღდგენა
2. ტყის მდგრადი მართვის ხელშეწყობა
3. კლიმატის ცვლილების გამოწვევებისადმი ადეკვატური ტყის მართვის სისტემის განვითარება

ანგარიში მოიცავს ინფორმაციას CSAP-ის განხორციელების 2021 წლის ერთწლიანი პერიოდის შესახებ, 2021 წლის 1-ლი იანვრიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით. ვინდაიან სტრატეგიის სამოქმედო გეგმით განხორციელებული აქტივობების განხორციელება დაიწყო სტრატეგიის ოფიციალურად დამტკიცებამდე, საანგარიშო პერიოდი მოიცავს პირველი იანვრიდან დამტკიცებამდე, 8 აპრილამდე განხორციელებულ აქტივობებსაც. წლიური ანგარიში, თავის მხრივ წარმოადგენს ექვსთიანი პროგრეს ანგარიშის განახლებულ ვერსიას (რომელიც არ გამოქვეყნებულა) და მასში ასახულია მონაცემები 2021 წლის 30 ივნისიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდზე.

წლიური ანგარიში შემუშავდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს კლიმატის ცვლილების სამმართველოს კოორდინირებით პასუხისმგებელი უწყებებისგან მიღებული სტატუს ანგარიშების საფუძველზე. მონაცემები ასევე შეგროვებულ იქნა კლიმატის ცვლილების მონაცემთა მართვის ელექტრონული სისტემის საშუალებით, რომელიც შემუშავდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და კავკასიის გარემოსდაცვითი რეგიონული ცენტრის (REC Caucasus) თანამშრომლობით.

კლიმატის ცვლილების სამმართველომ უზრუნველყო, რომ წარმოდგენილი წლიური ანგარიში შესაბამისობაში ყოფილიყო „პოლიტიკის დაგეგმვის, მონიტორინგისა და შეფასების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს

მთავრობის 2019 წლის 20 დეკემბრის N629 დადგენილებით განსაზღვრულ პროგრეს ანგარიშის შემუშავების მოთხოვნებთან.

წლიური ანგარიშის პროექტი განხილულ და შეთანხმებულ იქნა საქართველოს მთავრობის 15 იანვრის N54 დადგენილებით შექმნილი უწყებათშორისი სათათბირო ორგანოსთან, კლიმატის ცვლილების საბჭოსთან. საბჭოს ხელმძღვანელობს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი.

ზოგადი პროგრესი

წინამდებარე ანგარიში ასახავს აქტივობების განხორციელების და ამოცანების შესრულების მხრივ მდგომარეობას ერთწლიან პერიოდში, 2021 წლის 1-ლი იანვრიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით. ის აანალიზებს იმას, თუ რამდენად ხორციელდება საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებები პასუხისმგებელი უწყებების მიერ და აანალიზებს ამ აქტივობების შედეგად კლიმატის ცვლილების 7 სექტორში სტრატეგიით დასახული ამოცანების შესრულებას. ანგარიში არ შეეხება სტრატეგიის მიზნებისა და გავლენის მიღწევის ანალიზს, რომელიც შუალედური და საბოლოო შეფასების ამოცანაა.

2021 წელს უნდა დაწყებულიყო სამოქმედო გეგმის ფარგლებში დაგეგმილი 66 აქტივობიდან ყველა, თუმცა, სამოქმედო გეგმის თანახმად, ყველა მათგანი გრძელდება სამი წლის მანძილზე - მათი 74.4% უნდა დასრულდეს 2023 წლის მე-4 კვარტალში, სამოქმედო გეგმის დასასრულს, 12% - 2023 წლის მე-2 კვარტალში, 10.6% - მე-3 კვარტალში, ხოლო 3% - I კვარტალში. ამდენად, პირველი, 2021 წლის ანგარიში იძლევა მხოლოდ ფრაგმენტულ წარმოდგენას, თუ რა დონეზეა აქტივობების განხორციელება სამოქმედო გეგმის დამტკიცების პირველ ეტაპზე. წლიური ანგარიში იძლევა გარკვეულ წარმოდგენას იმაზე, თუ რამდენად გეგმის შესაბამისად ასრულებენ უწყებები აქტივობებს, თუ რამდენად ჰქონდა ადგილი აქტივობების დაგვიანებით დაწყებას (ჯერ არ დაწყებულა), და როგორია დასახული ამოცანების შესრულების პროგრესი მათი ინდიკატორების საბაზისო მაჩვენებლთან შედარებით, რაც შესაბამისი რეკომენდაციების შემუშავების შესაძლებლობას იძლევა.

სამოქმედო გეგმაში 24 ამოცანა წარმოდგენილია 31 ამოცანის შედეგის ინდიკატორით. 2021 წელს სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული ამოცანების შედეგის ინდიკატორების სამიზნე მაჩვენებლების მიღწევის კუთხით პროგრესი შეინიშნებოდა 11 ამოცანისთვის განკუთვნილი ჯამში 14 ამოცანის შედეგის

ინდიკატორთან მიმართებით. 7 ინდიკატორის შემთხვევაში იყო ნულოვანი პროგრესი, ორის შემთხვევაში შედეგი გაუარესდა, ხოლო 8 ამოცანის შედეგის ინდიკატორთან დაკავშირებით მონაცემები არ იყო ხელმისაწვდომი.

საბაზისო მაჩვენებელთან შედარებით ამოცანის შედეგების ინდიკატორების გაუმჯობესებული მაჩვენებლები დაფიქსირდა 10 ამოცანის შემთხვევაში:

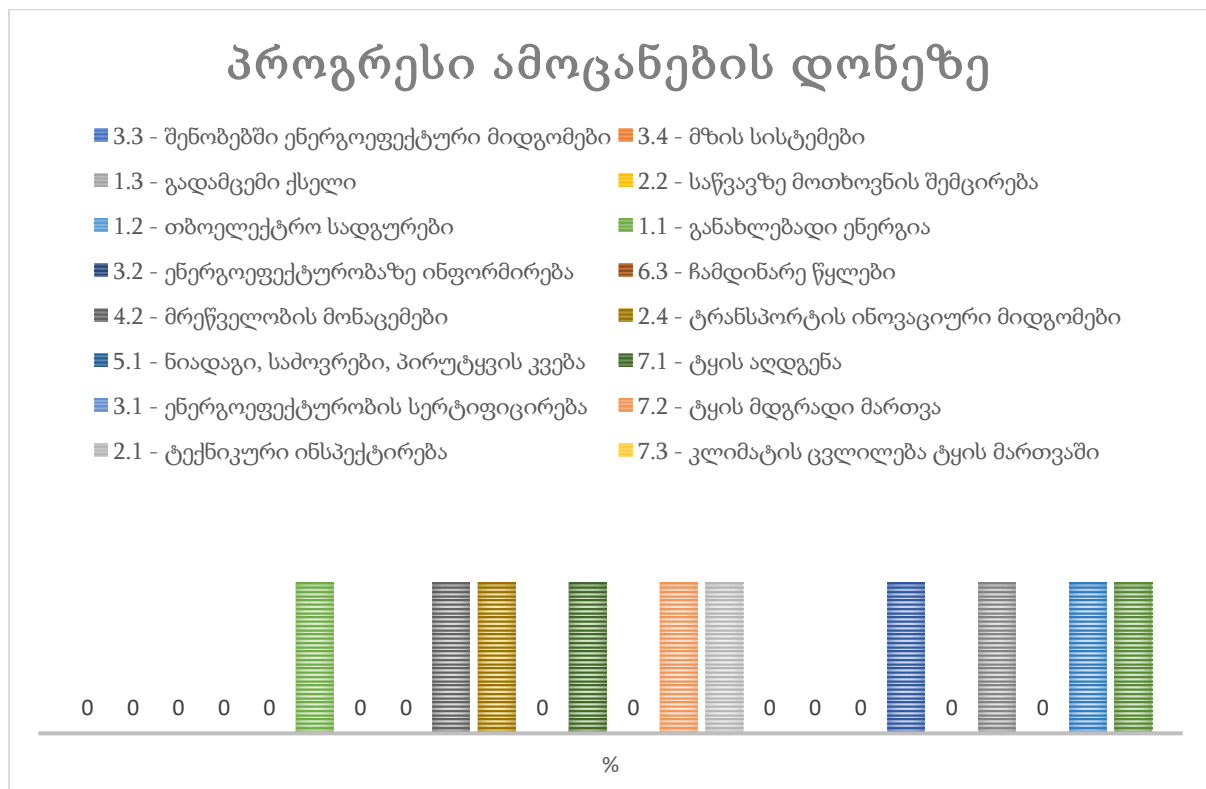
- 1.1. განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის) წარმოების ხელშეწყობა
- 1.4. ენერჯეტიკის სფეროში ახალი პოლიტიკის დოკუმენტების და კანონმდებლობის შემუშავება
- 2.1. დაბალი და ნულოვანი ემისიის მქონე და ტექნიკურად გამართული კერძო ავტომობილების წილის გაზრდა ავტოპარკში
- 4.1. თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვით, სამრეწველო პროცესებიდან და სამრეწველო ობიექტების მიერ ენერჯის მოხმარებიდან გამოწვეული სათბურის აირების ემისიის დონის შემცირება
- 4.2. მრეწველობის სექტორში ემისიების ფაქტორების შესწავლისა და მონაცემების მართვის სისტემის განვითარება
- 5.2. სოფლის მეურნეობის სექტორში კლიმატგონივრული მიდგომების შემუშავებისთვის კვლევითი მტკიცებულებების შექმნის შესაძლებლობის განვითარება
- 6.4. მონაცემებზე დაფუძნებული ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარება
- 7.1. დეგრადირებული ტყის აღდგენა
- 7.2. ტყის მდგრადი მართვის ხელშეწყობა
- 7.3. კლიმატის ცვლილების გამოწვევებისადმი ადეკვატური ტყის მართვის სისტემის განვითარება

საბაზისო მაჩვენებელთან შედარებით ამოცანის შედეგების ინდიკატორების მაჩვენებლები არ გაუმჯობესებულა შემდეგი ამოცანების შემთხვევაში:

- 1.2. თბოელექტროსადგურების საშუალო ეფექტიანობის გაუმჯობესება
- 1.3. საქართველოს გადამცემ ქსელში განახლებადი ენერჯის ინტეგრაციის შესაძლებლობების გაძლიერება
- 3.1. შენობის ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირების სისტემის შექმნა
- 3.3. საცხოვრებელ, კომერციულ და საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომებისა და ენერგოეფექტური განათების დამონტაჟების წახალისება
- 6.3. ურბანული ჩამდინარე წყლებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება

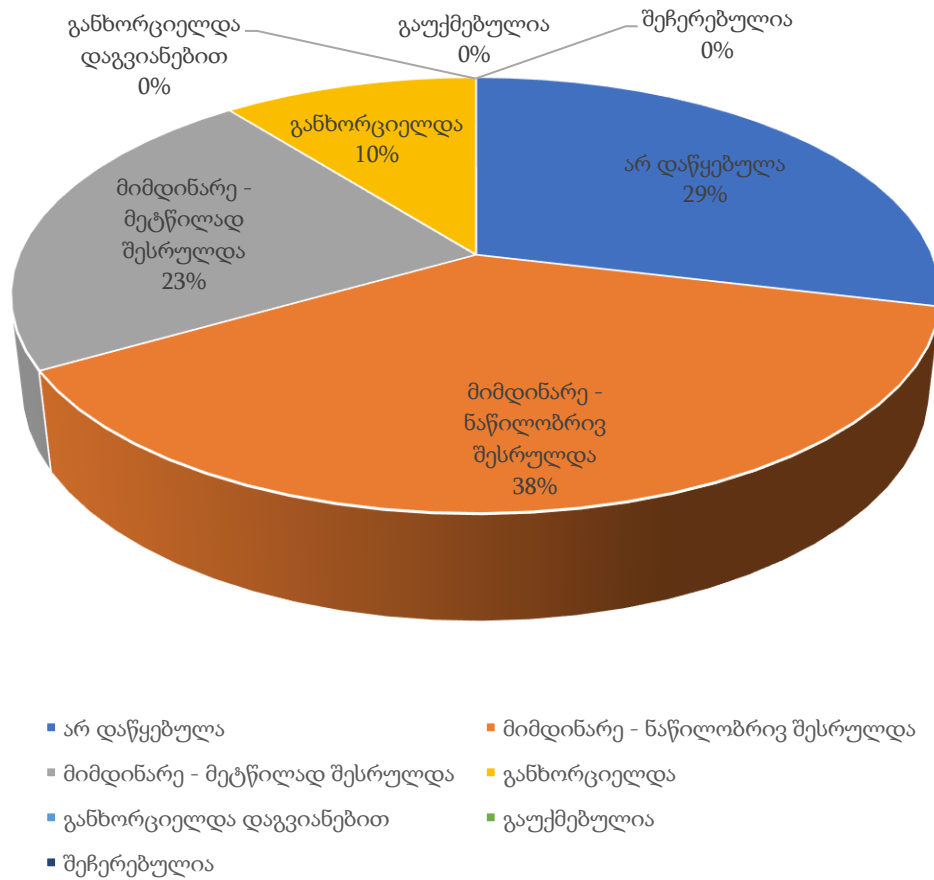
ცალკეული ამოცანის შედეგების ინდიკატორების თაობაზე მონაცემების ნაკლებობა გამოიკვეთა შემდეგი ამოცანების მიმართებით:

- 2.3. მობილობის არამოტორიზებული საშუალებებისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისება
- 2.4. ტრანსპორტის სექტორში მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინოვაციური ინიციატივების განხორციელება
- 3.2. მომხმარებლის ინფორმირებულობის ამაღლება ენერგოეფექტურობის თაობაზე
- 3.3. საცხოვრებელ, კომერციულ და საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომებისა და ენერგოეფექტური განათების დამონტაჟების წახალისება
- 3.4. წყლის გაცხელებისთვის მზის ენერჯის და ენერგოეფექტური ღუმლების გამოყენების ხელშეწყობა
- 5.1. ნიადაგის და სამოვრების მდგრადი მართვა და შინაური ცხოველების კვების მდგრადი პრაქტიკების დანერგვის ხელშეწყობა
- 6.1. არსებული უნებართვო, სტიქიური და არასახიფათო ნაგავსაყრელებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება

საერთო ჯამში 66 აქტივობიდან, 2021 წლის განმავლობაში, განხორციელდა 7 აქტივობა (10.61%), 15 აქტივობა განხორციელდა მეტწილად (22.73%), ნაწილობრივ განხორციელდა 25 აქტივობა (37.89%). ხოლო არ დაწყებულა 19 აქტივობა (28.79%). ამდენად, აქტივობების 60.62% განხორციელების სხვადასხვა ეტაპზეა. 10.6% კი დასრულდა გეგმაზე ადრე.

აქტივობების განხორციელების დონე მათი სტატუსების მიხედვით

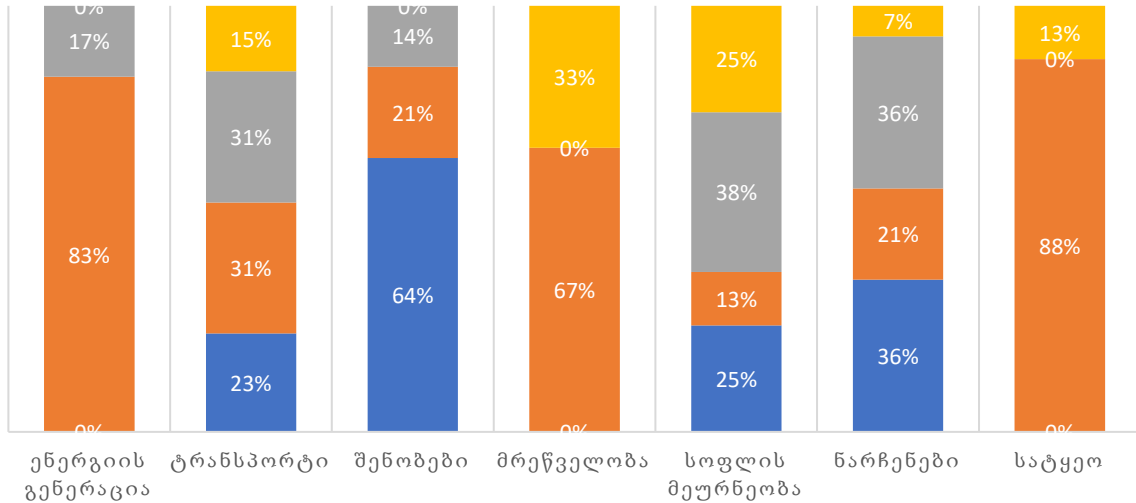

სამოქმედო გეგმის განხორციელების დონე აქტივობების სტატუსების (მდგომარეობის) ჭრილში განსხვავდება სექტორების მიხედვით. ყველაზე მეტი წილი აქტივობებისა, რომლებიც სრულად განხორციელდა (33%), გვხვდება მრეწველობის სექტორში. ყველაზე მეტი წილი აქტივობებისა, რომლებიც მეტწილად განხორციელდა (38%), გვხვდება სოფლის მეურნეობის სექტორში, ხოლო ენერჯის გენერაციის სექტორზე მოდის ყველაზე მაღალი წილი ნაწილობრივ განხორციელებული აქტივობებისა (83%).

შენობების და ნარჩენების სექტორებში ყველაზე მაღალია იმ აქტივობების პროცენტული წილი, რომლებიც არ დაწყებულა (64% და 36%, შესაბამისად). ენერჯის გენერაციისა და მრეწველების სექტორში კი ასეთი სტატუსის მქონე აქტივობათა რაოდენობაა 0.

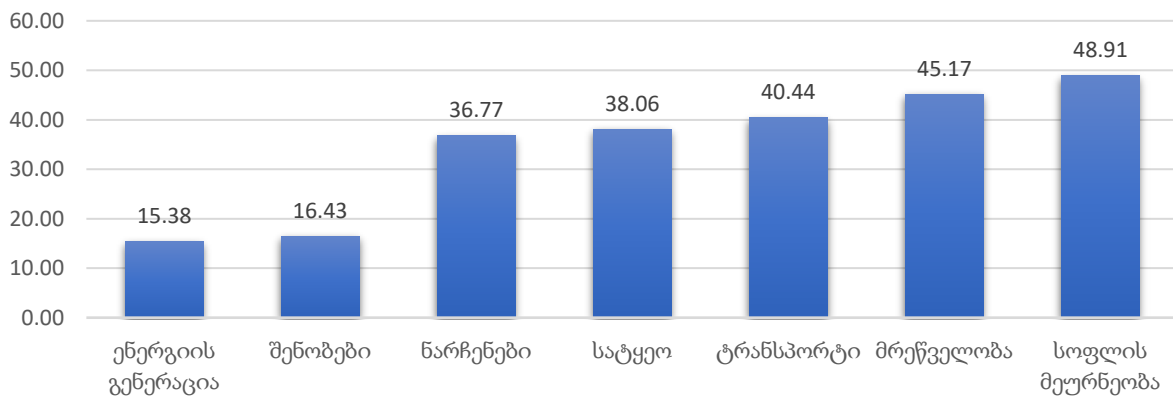
განხორციელების დონე სექტორების მიხედვით

■ არ დაწყებულა ■ ნაწილობრივ განხორციელდა ■ მეტწილად განხორციელდა ■ განხორციელდა

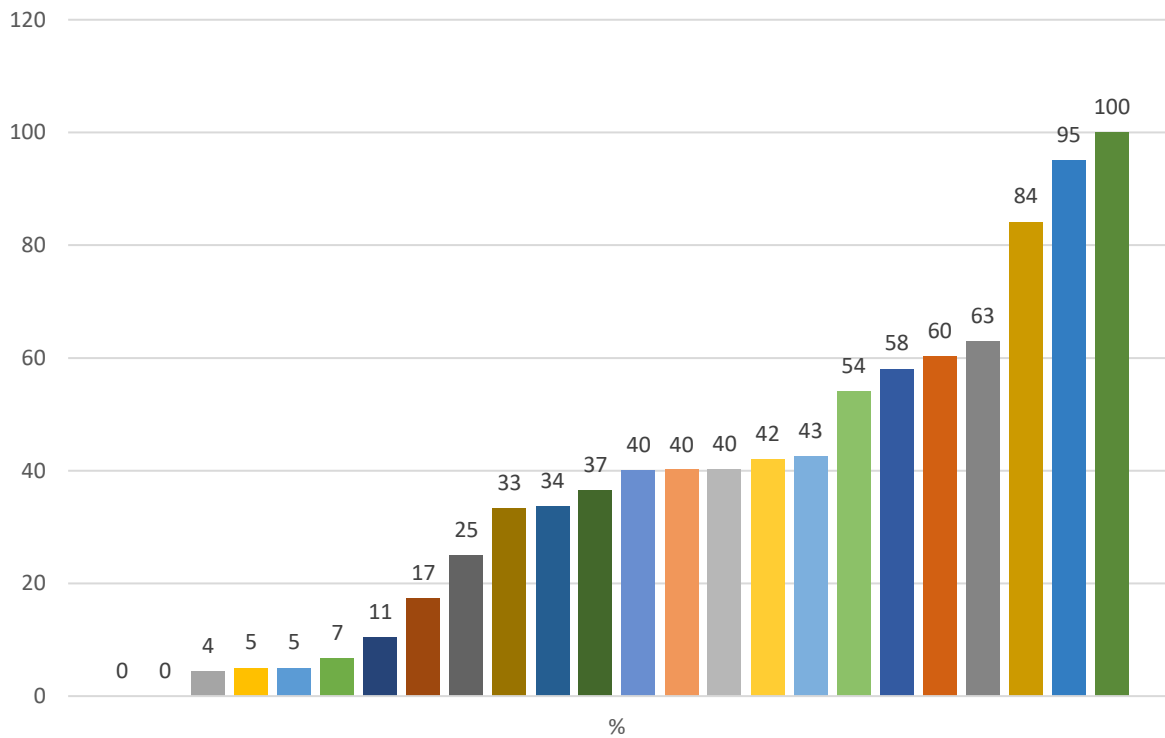
სამოქმედო გეგმის **განხორციელების პროგრესი** (განხორციელების პროცენტული მაჩვენებელი) განსხვავებულია ასევე სექტორების მიხედვით. ჯამში, საანგარიშო პერიოდში, მთელი სამოქმედო გეგმის **განხორციელების პროგრესია 33,36%**. განხორციელების ყველაზე მაღალი პროგრესი შეინიშნება სოფლის მეურნეობის (48.91%), მრეწველობის (45.17%), ტრანსპორტის (40.44%), სატყეო (38.06%) და ნარჩენების (36.77%) სექტორებში, ხოლო ყველაზე დაბალი პროგრესი - შენობების (16.43%) და ენერჯის გენერაციის სექტორებში (15.38%).

განხორციელების პროგრესი სექტორების მიხედვით

24 სხვადასხვა ამოცანის ფარგლებში დაგეგმილმა აქტივობებმა გამოავლინა განხორციელების პროგრესის განსხვავებული მაჩვენებლები. **ამოცანების ჭრილში განხორციელების პროგრესის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი დაფიქსირდა ამოცანა 4.1. სამრეწველო პროცესებიდან და სამრეწველო ობიექტების მიერ ენერჯის მოხმარებიდან გამოწვეული შემცირების, ამოცანა 6.4. მონაცემებზე დაფუძნებული ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარება და ამოცანა 2.3. თბილისსა და ბათუმში მობილობის არამოტორიზებული საშუალებებისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისების შემთხვევაში (ამოცანა 2.3. „მობილობის არამოტორიზებული საშუალებებისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისება“), რომლებიც, შესაბამისად, 100%, 95% და 84%-ით შესრულდა.**

აქტივობების განხორციელების პროგრესი ამოცანების ჭრილში

- 3.3 - შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომები
- 1.3 - გადამცემი ქსელი
- 1.2 - თბოელექტრო სადგურები
- 3.2 - ენერგოეფექტურობაზე ინფორმირება
- 4.2 - მრეწველობის მონაცემები
- 5.1 - ნიადაგი, საძოვრები, პირუტყვის კვება
- 3.1 - ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირება
- 2.1 - ტექნიკური ინსპექტირება
- 6.1 - სტიქიური ნაგავსაყრელები
- 5.2 - კლიმატგონივრული მიდგომები
- 1.4 - ენერგოპოლიტიკა
- 6.4 - ნარჩენების მონაცემები
- 3.4 - მზის სისტემები
- 2.2 - საწვავზე მოთხოვნის შემცირება
- 1.1 - განახლებადი ენერჯია
- 6.3 - ჩამდინარე წყლები
- 2.4 - ტრანსპორტის ინოვაციური მიდგომები
- 7.1 - ტყის აღდგენა
- 7.2 - ტყის მდგრადი მართვა
- 7.3 - კლიმატის ცვლილება ტყის მართვაში
- 3.5 - ენერგოეფექტურობის კადრები
- 2.3 - საზოგადოებრივი ტრანსპორტი
- 4.1 - ემისიები მრეწველობიდან

სამოქმედო გეგმა 50 და მეტი პროცენტით ასევე განხორციელდა ენერგოპოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების (ამოცანა 1.4), ნარჩენების გადამუშავების (ამოცანა 6.2), კლიმატგონივრული მიდგომების (ამოცანა 5.2.) და ენერგოეფექტურობის საკითხებში მაღალი პროფესიული სტანდარტის მქონე კადრების მომზადების (ამოცანა 3.5.). ამოცანების კუთხით.

გარდა საზოგადოებრივი ტრანსპორტისა, სათბურის აირების ემისიების შემცირების კონტექსტში განსაკუთრებით მნიშვნელოვან აქტივობას, რომელიც ასევე მოცემულ საანგარიშო პერიოდში განხორციელდა, წარმოადგენს კომპანია

„ჰაიდელბერგ ცემენტის“ მიერ ცემენტის წარმოების სველი მეთოდის მშრალი მეთოდით სრულად ჩანაცვლება, რომელიც 20-40%-ს ფარგლებში ამცირებს ენერჯის გამოყენებას ამ საწარმოში.

აქტივობების განხორციელების მხრივ ყველაზე პრობლემატურ მიმართულებებს მიეკუთვნება შენობების სექტორი, სადაც ნულოვანი პროგრესია ორი ამოცანის - საცხოვრებელ, კომერციულ და საზოგადოებრივი დანიშნულების, შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომებისა და ენერგოეფექტური განათების დამონტაჟების წახალისების (ამოცანა 3.3.) და წყლის გაცხელებისთვის მზის ენერჯის და ენერგოეფექტური ღუმლების გამოყენების ხელშეწყობის (ამოცანა 3.4.) მიმართულებით.

წარმატებული მაგალითი: ამოცანა 2.3 - საზოგადოებრივი ტრანსპორტი

საანგარიშო პერიოდში 84%-ით შესრულდა ამოცანა 2.3.-ის „მობილობის არამოტორიზებული საშუალებებისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისება“ აქტივობები. ამ ამოცანის ფარგლებში დაგეგმილი იყო ორი აქტივობა - თბილისის სატრანსპორტო პოლიტიკის და ბათუმის მდგრადი ურბანული მობილობის გეგმის ფარგლებში გათვალისწინებული ღონისძიებების განხორციელება. აღნიშნული აქტივობის შედეგად სამოქმედო გეგმით განსაზღვრული იყო: მდგრადი ურბანული მობილობის გეგმა (SUMP) შემუშავებულია; ავტობუსის პარკი განახლებულია; ზონალურ-საათობრივი პარკირების სისტემაში დამატებულია პარკირების, სულ მცირე, 3500 ახალი ადგილი; მულტიმოდალური გეგმარების პრინციპების შესაბამისად რეაბილიტირებულია, სულ მცირე, 1 ახალი ქუჩა.

საანგარიშო პერიოდში, თბილისში დასრულდა ავტოპარკის სრულად ჩანაცვლება ახალი ავტობუსებით. დედაქალაქის ავტოპარკი შედგება 680 ავტობუსისგან (370 – 12 მეტრიანი ავტობუსი, 90 – 10.5 მეტრიანი, 220 – 8 მეტრიანი). რადგან რაოდენობასთან ერთად, ასევე გაზრდილია ავტობუსების მოცულობები, მნიშვნელოვნად გაზრდილია ერთ რეისზე გადაყვანილ მგზავრთა რაოდენობა, რაც ხელს უწყობს საზოგადოებრივი ტრანსპორტის გამოყენების მაჩვენებლის ზრდას. ასევე, საანგარიშო პერიოდში დასრულდა პეკინის გამზირის, ჭავჭავაძის გამზირის, ვეკუა-ხიზანიშვილის, შარტავას, გორგასლის და ბარათაშვილის (კოლმეურნეობის მოედნის) ქუჩების ნაწილის რეაბილიტაცია მულტიმოდალური გეგმარების შესაბამისად. მოეწყო ზონალურ-საათობრივი პარკინგი. თუმცა პანდემიის გამო ვერ დასრულდა ქუჩის რეაბილიტაციის სამუშაოები.

რაც შეეხება ბათუმს, აქტივობის შედეგის ინდიკატორებად განსაზღვრული იყო: 2024 წლამდე განხორციელებულია გეგმაში შესული ღონისძიებების 20%-ზე მეტი; 2024 წლამდე ოპერირებს 8 ახალი ელექტრო ავტობუსი; 2024 წლამდე ზონალურ-საათობრივი პარკირება დანერგილია მინიმუმ 6 ლოკაციაზე.

საანგარიშო პერიოდში, ტენდერში გამარჯვებულმა კომპანიამ “BKM”-მ ბათუმში შემოიყვანა 8 ელექტროავტობუსი. UNDP პროექტის ფარგლებში დაიწყო ბათუმის სამი მიმდებარე ცენტრალური ქუჩის (ჭავჭავაძე-ბარათაშვილი-გორგილამე) გასწვრივ, სპეციალური ავტობუსების სავალი ხაზის (ე.წ. „bus line“) მოწყობა, ელექტრონული საინფორმაციო დაფები დამონტაჟება, ასევე, საათობრივი პარკირების მოსაწყობად სპეციალური აღჭურვილობის შესყიდვა-დამონტაჟება. ამავე პროექტის ფარგლებში, მოეწყო საათობრივი პარკირების სისტემა ქალაქის 6 ლოკაციაზე.

ასევე დაბალი პროგრესია (4-7%) ენერჯის გენერაციის და ტრანსპორტის სექტორებში, საქართველოს გადამცემ ქსელში განახლებადი ენერჯის ინტეგრაციის შესაძლებლობების გაძლიერების (ამოცანა 1.3), თბოელექტროსადგურების საშუალო ეფექტიანობის გაუმჯობესების (ამოცანა 1.2), წიაღისეულ საწვავზე მოთხოვნის შემცირებისა და ბიოსაწვავის გამოყენების წახალისების ამოცანის (ამოცანა 2.2) და განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის) წარმოების ხელშეწყობის (ამოცანა 1.1) კუთხით.

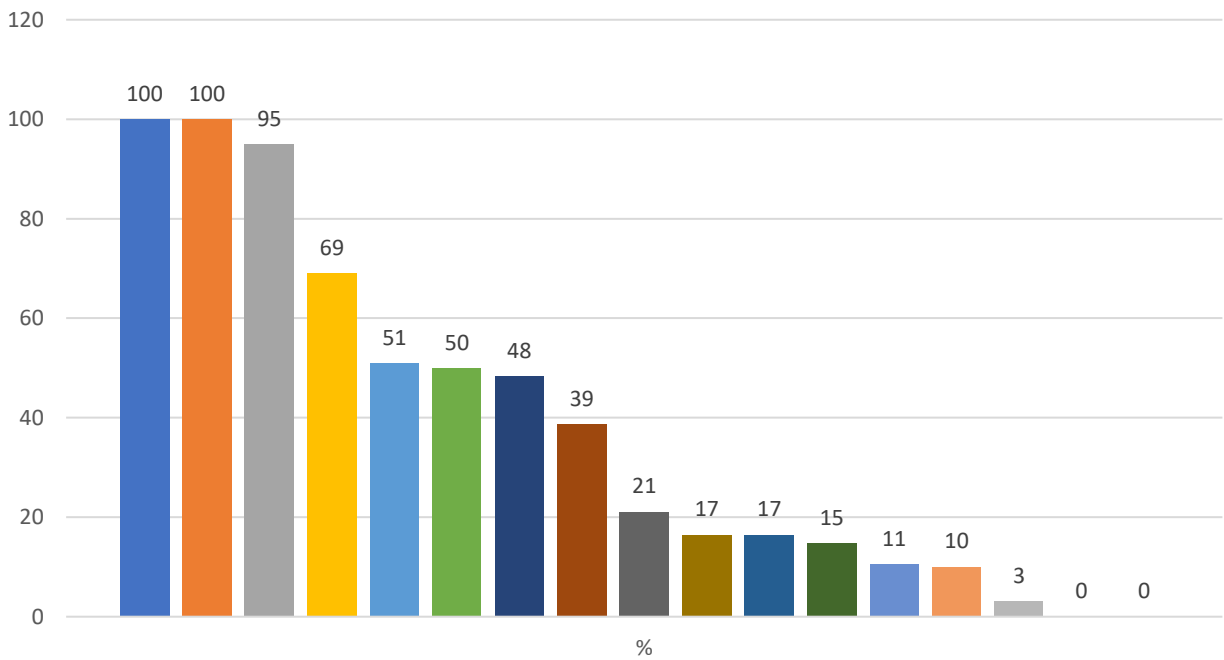
აქტივობების განხორციელების პროგრესი ამოცანების კრილში	
ამოცანები	%
3.3 - შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომები	0
3.4 - მზის სისტემები	0
1.3 - გადამცემი ქსელი	4
2.2 - საწვავზე მოთხოვნის შემცირება	5
1.2 - თბოელექტრო სადგურები	5
1.1 - განახლებადი ენერჯია	7
3.2 - ენერგოეფექტურობაზე ინფორმირება	11
6.3 - ჩამდინარე წყლები	17
4.2 - მრეწველობის მონაცემები	25
2.4 - ტრანსპორტის ინოვაციური მიდგომები	33
5.1 - ნიადაგი, საძოვრები, პირუტყვის კვება	34
7.1 - ტყის აღდგენა	37
3.1 - ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირება	40
7.2 - ტყის მდგრადი მართვა	40
2.1 - ტექნიკური ინსპექტირება	40
7.3 - კლიმატის ცვლილება ტყის მართვაში	42
6.1 - სტიქიური ნაგავსაყრელები	43
3.5 - ენერგოეფექტურობის კადრები	54
5.2 - კლიმატგონივრული მიდგომები	58
6.2 - ნარჩენების გადამუშავება	60
1.4 - ენერგოპოლიტიკა	63
2.3 - საზოგადოებრივი ტრანსპორტი	84
6.4 - ნარჩენების მონაცემები	95
4.1 - ემისიები მრეწველობიდან	100

ანალიზის კიდევ ერთი განზომილებაა განხორციელების პროგრესი განმახორციელებელი უწყებების კრილში, რა გვიჩვენებს იმ პროცენტულ მაჩვენებელს, რომლითაც საანგარიშო პერიოდში სამოქმედო გეგმის ცალკეულ აქტივობებზე პასუხისმგებელმა უწყებებმა შეძლეს მათი განხორციელება.

განხორციელების პროგრესის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი აჩვენებს შპს ჰაიდელბერგ ცემენტმა და გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების

ცენტრმა, მათ 100%-ით განახორციელეს საკუთარი ერთი აქტივობა. საჯარო უწყებებს შორის სამოქმედო გეგმის განხორციელების მხრივ მაღალი პროგრესი აჩვენა **სსიპ - საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულმა სამსახურმა**. ყველაზე ნაკლები პროგრესი აჩვენა შპს ბათუმის წყალმა და შპს ქობულეთის წყალმა (0%), სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტომ (3%), საქართველოს ფინანსთა სამინისტრომ (10%) და სს რუსთავის აზოტმა (11%)

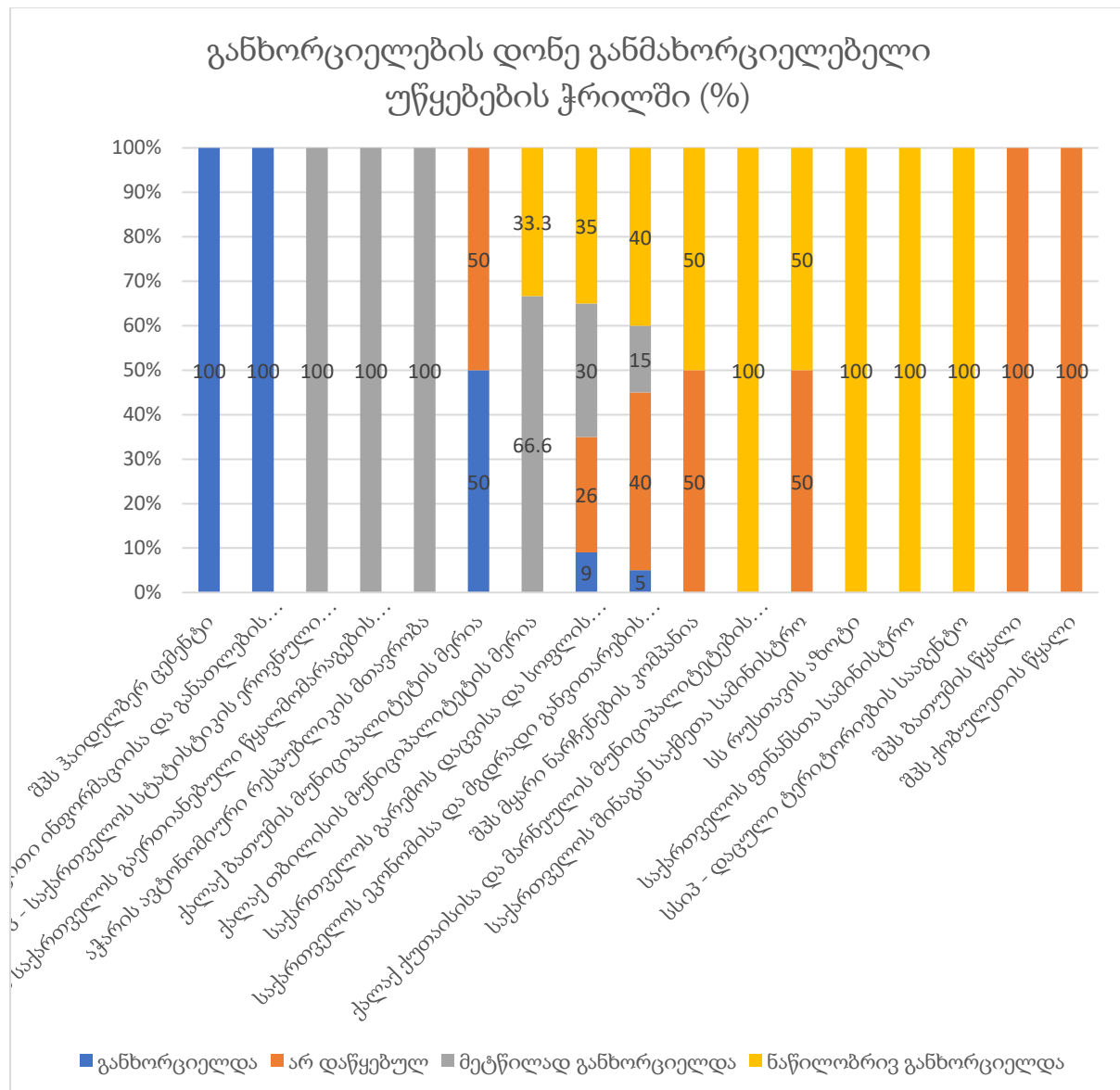
აქტივობების განხორციელების პროგრესი უწყებების ჭრილში

- შპს ჰაიდელბერ ცემენტი
- გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი
- სსიპ - საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური
- შპს საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია
- აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა
- ქალაქ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მერია
- ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერია
- საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო
- საქართველოს ეკონომისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო
- შპს მყარი ნარჩენების კომპანია
- ქალაქ ქუთაისისა და მარნეულის მუნიციპალიტეტების მერიები
- საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო
- სს რუსთავის აზოტი
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო
- სსიპ - დაცული ტერიტორიების სააგენტო
- შპს ბათუმის წყალი
- შპს ქობულეთის წყალი

განხორციელების დონე განმახორციელებელი უწყებების ჭრილში გვაჩვენებს, რომ არდაწყებული აქტივობები ყველაზე მეტად თავს იჩენს შპს ბათუმის წყლის და შპს ქობულეთის წყლის შემთხვევაში, რომელთაც საერთოდ არ დაუწყიათ საკუთარი

აქტივობა. 50%-ია არდაწყებული აქტივობების წილი ქალაქ ბათუმის მერიის, შპს მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის და შინაგარ საქმეთა სამინისტროს შემთხვევაში. ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს აქტივობების 50%, ხოლო გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს აქტივობების 26% ასევე არ დაწყებულია.

დეტალური პროგრესი

**ამოცანა 1.1. განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის)
წარმოების ხელშეწყობა**

2021 წელს განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის) წილი საქართველოს ელექტროენერჯის წარმოებაში გაიზარდა 78%-დან 81%-მდე. კერძოდ, 2021 წელს საქართველოს ჯამურ გენერაციაში 80,5% იყო ჰიდროელექტროსადგურების, 0,7% ქარის ელექტროსადგურის და 18,8% ბუნებრივ გაზზე მომუშავე თბოელექტროსადგურების წილი.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
1.1 განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის) წარმოების ხელშეწყობა	1.1.1 განახლებადი ენერჯის წილი საქართველოს ელექტროენერჯის წარმოებაში	- 78	72	87	81	+

ამოცანა გულისხმობს ქარის და მზის ენერჯიდან ელექტროენერჯის გამომუშავების ტექნიკური და პროცედურული მხარდაჭერის სამუშაოებს, კერძოდ, 2024 წლამდე აშენებული უნდა იყოს 9 ქარის ელექტრო სადგური და 7 მზის ელექტროსადგური:

- 2021 წლის განმავლობაში, 6 ქარის ელექტრო სადგურზე (იმერეთი -102 მგვტ, რიკოთი-ფონა -20 მგვტ, თბილისი - 54 მგვტ, კასპი 54მგვტ, სამგორი - 8 მგვტ და ნიგოზა -50 მგვტ) დასრულდა ძირითადი კვლევები და მიმდინარეობდა სამშენებლო ხელშეკრულებების გაფორმება, ხოლო დირბულას და რუსის სადგურებთან დაკავშირებით სამშენებლო სამუშაოები დაიწყება ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევების დასრულების შემდეგ.
- მზის ელექტროენერჯის პროექტები იმყოფებოდა განვითარების სხვადასხვა ეტაპზე: მუშაობა მიმდინარეობდა მშენებლობის ხელშეკრულებაზე, ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევის ხელშეკრულებაზე; მოლაპარაკების ეტაპზე, ზოგ შემთხვევაში კი ხელშეკრულება არ გაფორმულა.
- ექსპლოატაციაში შევიდა ერთი და მშენებლობა მიმდინარეობდა დანარჩენ ჰიდრო ელექტრო სადგურებზე: მესტიაჭალა 1 (20 მგვტ), კირნათი (51.25 მგვტ), ხობი 2 (46.7 მგვტ), ხობი 2 (46.7 მგვტ) , მტკვარი (53 მგვტ), სტორი 1 (20.03 მგვტ), მეტეხი 1 (36.73 მგვტ), ღები (14.34 მგვტ), ჭიორა (14.15 მგვტ), ზოტი (46.07 მგვტ), ხოლო სამყურისწყალი 2-ის (26.28 მგვტ) მშენებლობა შეჩერებული იყო სამუშაოები მოსახლეობის პროტესტის გამო.

**ამოცანა 1.2. თბოელექტროსადგურების საშუალო ეფექტიანობის
გაუმჯობესება**

ამოცანა გულისხმობს ახლადშენებული კომბინირებული თბოელექტროსადგურით ძველი დაბალი მარგი ქმედების კოეფიციენტის მქონე სადგურების ჩანაცვლების გზით თბოსადგურებში ელექტროენერჯის გამომუშავების ეფექტიანობის გაუმჯობესებას. მაგრამ ვინაიდან ახალი თბოსადგურის ექსპლუატაციაში გაშვება იგეგმება 2024 წელს, ამოცანის შედეგის ინდიკატორის პროგრესი არ დაფიქსირებულია.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
1.2 თბოელექტროსადგურების საშუალო ეფექტიანობის გაუმჯობესება	1.2.1 თბოსადგურებში ელექტროენერჯის გამომუშავების ეფექტიანობის მაჩვენებელი	44%	45%	50%-ზე მეტი	44	-

აქტივობა გულისხმობდა თბოელექტროსადგურებზე ტექნიკური სამუშაოების განხორციელებას და 2024 წლისთვის ერთ კომბინირებულ ციკლზე მომუშავე გაზის თბოელექტროსადგურის აშენებას, თუმცა ამ ეტაპზე მხოლოდ მომზადებულია ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევა, რის შემდეგაც შეირჩევა კონტრაქტორი კომპანია.

ამოცანა 1.3. საქართველოს გადამცემ ქსელში განახლებადი ენერჯის ინტეგრაციის შესაძლებლობების გაძლიერება

2021 წელს იგივე დარჩა საქართველოს ენერჯოსისტემის დადგმულ სიმძლავრეში განახლებადი ენერჯის (ქარის და მზის სადგურების) წილიც, რადგან საანგარიშო პერიოდში მზისა და ქარის ელექტროსადგურები ექსპლუატაციაში არ შესულა.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
1.3 საქართველოს გადამცემ ქსელში განახლებადი ენერჯის ინტეგრაციის შესაძლებლობების გაძლიერება	1.3.1 საქართველოს ენერჯოსისტემის დადგმულ სიმძლავრეში განახლებადი ენერჯის (ქარის და მზის სადგურების) წილი	0.5	0.6	18.2	0.5	-

აქტივობები გულისხმობდა საქართველოს გადამცემი ქსელის განვითარების ათწლიანი გეგმის განხორციელებას ელექტროგადაცემის კომპანიებისთვის, კერძოდ 2024 წლამდე, დაახლოებით, 1650 მგვტ. სიმძლავრის ქვესადგურის და 490 კმ. სიგრძის ელექტროგადამცემი ხაზების აშენებას ან/და გარემონტებას, და

დაახლოებით, 435 მგვტ. ჯამური დადგმული სიმძლავრის ქარის და მზის სადგურების ინტეგრირდება:

- საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა სამუშაოები 330/220 კვ, 400 მგვა ატ ქვესადგურ გარდაბანში და შესაბამისი უჯრედების მოწყობა. მოწყობილია ახალი 400 მგვა ატ-სთვის ფუნდამენტები და დამცავი კედლები, 220კვ სატრანსფორმატორო უჯრედი შესაბამისი მოწყობილობა-დანადგარებით.
- დასრულდა დაახლოებით 8 კმ 500 კვ ორჯაჭვა ეგხ-ს და 16,7 კმ ორჯაჭვა 220 კვ ეგხ-ს მშენებლობა.
- ვინაიდან ქარის ან მზის ახალი ელექტროსადგური ექსპლუატაციაში არ შესულა, არ მომხდარა ქსელში ინტეგრირება.

ამოცანა 1.4. ენერგეტიკის სფეროში ახალი პოლიტიკის დოკუმენტების და კანონმდებლობის შემუშავება

2021 წელს, ენერგეტიკის სფეროში შემუშავებული, დაინტერესებულ მხარეებთან განხილული და შეთანხმებული პოლიტიკის დოკუმენტების, კანონებისა და კანონქვემდებარე აქტების რაოდენობამ შეადგინა 11, რაც 5-ით მეტია საბაზისო მაჩვენებელთან შედარებით. მათ შორის შენობების ენერგოეფექტურობის შესახებ კანონიდან და განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოებისა და გამოყენების წახალისების შესახებ კანონის დამტკიცების შემდეგ დამტკიცდა 4 კანონქვემდებარე აქტი.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
1.4 ენერგეტიკის სფეროში ახალი პოლიტიკის დოკუმენტების და კანონმდებლობის შემუშავება	1.4.1 ენერგეტიკის სფეროში შემუშავებული, დაინტერესებულ მხარეებთან განხილული და შეთანხმებული, ინიცირებული ახალი პოლიტიკის დოკუმენტების, კანონებისა და კანონქვემდებარე აქტების რაოდენობა	7	9	30-ზე მეტი	11	+

- საანგარიშო პერიოდში, ენერგოპოლიტიკის ერთიანი გრძელვადიანი სტრატეგიის დოკუმენტის შემუშავების აქტივობის ფარგლებში, დასრულდა ენერგეტიკისა და კლიმატის ინტეგრირებული ეროვნული გეგმის სამუშაო ვერსიის შემუშავება და მისი წინასწარი განხილვები დაინტერესებულ მხარეებთან. ამასთან, შემუშავდა ენერგეტიკული პოლიტიკის დოკუმენტის კონცეფცია და განხილულ იქნა მაღალი დონის საკოორდინაციო საბჭოს პირველ შეხვედრაზე. დაწყებული იყო სამუშაო განხილვები სხვადასხვა უწყებების ჩართულობით. ასევე მიმდინარეობდა სტრატეგიული

გარემოსდაცვითი შეფასებისა და მისი წინამდებარე სკოპინგის პროცედურებისათვის მზადება.

ამოცანა 2.1. დაბალი და ნულოვანი ემისიის მქონე და ტექნიკურად გამართული კერძო ავტომობილების წილის გაზრდა ავტოპარკში

2021 წელს, საბაზისო მაჩვენებელთან შედარებით, გაუმჯობესდა 2.1 ამოცანის სამივე ამოცანის შედეგის ინდიკატორის მაჩვენებლები. კერძოდ, 2021 წელს საქართველოში რეგისტრირებულ ავტოპარკში ელექტრომობილების წილი 2019 წლის საბაზისო მაჩვენებელთან შედარებით 0,02 პროცენტული პუნქტით გაიზარდა და შეადგინა ავტოპარკის 0.2%, ჰიბრიდული ავტომობილების წილი საბაზისო მაჩვენებლის 4.9%-დან გაიზარდა 7.0%-მდე, ხოლო პირველად ტექნიკურ ინსპექტირებაზე დახარვეზებული ავტომობილების პროცენტული წილი შემცირდა 55.0%-დან 39.7%-მდე (2028 წლის საშუალოვადიანი მაჩვენებელთან ახლოს). საანგარიშო პერიოდში ბოლო ორი ინდიკატორის მაჩვენებლები მიუახლოვდა და გადააჭარბა კიდევ შუალედურ მაჩვენებლებს, რაც სავარაუდოდ ნაწილობრივ გამოწვეული იყო დაგეგმვის ეტაპზე სამიზნე ინდიკატორების განსაზღვრის მეთოდოლოგიური სირთულეებით.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
2.1 დაბალი და ნულოვანი ემისიის მქონე და ტექნიკურად გამართული კერძო ავტომობილების წილის გაზრდა ავტოპარკში	2.1.1 ელექტრომობილების წილი საქართველოში რეგისტრირებულ ავტოპარკში	0.1%	0.5%	5.0%	0.2%	+
	2.1.2 ჰიბრიდული ავტომობილების წილი საქართველოში რეგისტრირებულ ავტოპარკში	4.9%	5.5%	20.0%	7.0%	+
	2.1.3 პირველად ტექნიკურ ინსპექტირებაზე დახარვეზებული ავტომობილების პროცენტული წილი	55.0%	54.0%	30.0%	39.7%	+

- საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 1 დეკემბრის ტექნიკურ რეგლამენტში განხორციელდა ცვლილება და 2021 წლის აპრილიდან სავალდებულო გახდა პერიოდული ტექნიკური ინსპექტირების ცენტრების ჩართვა ერთიან ელექტრონულ ბაზაში, რაც ხელს შეუწყობს პტი პროცესის უფრო მეტ გამჭვირვალობას და ინსპექტირებისთვის გვერდის ავლის ტენდენციის შემცირებას.
- საანგარიშო პერიოდში, საქართველოს მასშტაბით მოეწყო ოპტიკურ ბოჭკოვანი ქსელი 5 ლოკაციაზე და ქვეყნის მასშტაბით განთავსდა 88 ნომრის ამომცნობი ვიდეოკამერა, რომელიც აღჭურვილია სავალდებულო

ტექნიკური ინსპექტირების გაუვლელ ავტოსატრანსპორტო საშუალებების სანომრე ნიშნების ამოცნობის ფუნქციით.

- არ განხორციელებულა სატრანსპორტო საშუალებების გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლისთვის, სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული, დიდი ქალაქების ქუჩებში გამოსაყენებელი 3 საველი გამზომი ხელსაწყო შექმნა, რომელიც ავტომატურად, რეალურ დროში გაზომავდა ავტომობილებიდან გამონაბოლქვის დონეს და მოახდენდა დამრღვევი ავტომობილის იდენტიფიცირებას.
- ელექტრომობილების გამოყენების წახალისებისთვის დამატებითი ოპტიმალური საგადასახადო შეღავათების ალტერნატივების იდენტიფიცირებისთვის ფინანსთა სამინისტრომ ჩაატარა შესაძლო საგადასახადო შეღავათების ალტერნატივების მცირე წინასწარი ანალიზი. რაც გულისხმობს საგადასახადო შეღავათების ალტერნატივების იდენტიფიცირებისთვის განხორციელებულ შიდა განხილვებს, რის შემდეგაც მივიდა დასკვნამდე, რომ ელექტრომობილებისათვის გათვალისწინებული მნიშვნელოვანი საგადასახადო შეღავათები (აქციზისგან გათავისუფლება, დღგ-სგან გათავისუფლება, იმპორტის გადასახადისგან გათავისუფლება) უკვე დაწესებულია.
- 2021 წლის განმავლობაში დედაქალაქს დაემატა 6 ერთეული დამტენი წერტილი ელექტრომობილებისათვის. მოცემული მომენტისათვის თბილისში დამონტაჟებულია 37 დამტენი წერტილი.
- თბილისის მასშტაბით ზონალურ-საათობრივი პარკირების სისტემის ფარგლებში დამატებულია, სულ მცირე, 3500 ადგილი, რომელიც ითვალისწინებს ელექტრომობილებისათვის ნულოვან ტარიფს.
- არ დაწყებულა ძველ მსუბუქ სატრანსპორტო საშუალებებზე იმპორტის გადასახადის გაზრდის შესაძლო შედეგებზე კვლევის ჩატარება. თუმცა აღნიშნული კვლევის ჩატარებისათვის საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დახმარებით დონორული დაფინანსების მოძიების პროცესშია.
- იმპორტირებულ სატრანსპორტო საშუალებებზე EUR4/EUR5 ძრავის ემისიის სტანდარტის შემოსაღებად გაეროს გარემოსდაცვითი პროგრამისა (UNEP) და კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) მხარდაჭერით მომზადდა, დაინტერესებულ მხარეებს წარედგინა და გამოქვეყნდა ავტოსატრანსპორტო საშუალებების ემისიის სტანდარტების ხარჯთ-სარგებლიანობის ანალიზის დოკუმენტი.¹
- EUR4 / EUR5 ევრო სტანდარტის შესაბამისი რეგულაციების დასაწესებლად მომზადდა ტექნიკური რეგლამენტის „ატმოსფერული ჰაერის მავნე ნივთიერებებით დამაბინძურებელი სხვადასხვა კატეგორიის ავტოსატრანსპორტო საშუალებებიდან გაფრქვევების (გამონაბოლქვის) ევროკავშირის კანონმდებლობით გათვალისწინებული ზღვრულად

¹ <http://environment.cenn.org/downloads/cost-benefit-analysis-of-applying-a-euro-5a-emissions-policy-on-imports-of-car/>

დასაშვები ნორმების საქართველოს ტერიტორიაზე სამოქმედოდ შემოღების შესახებ“ პროექტი. ტექნიკური რეგლამენტის პროექტი განხილულ იქნა ავტომპორტიორებთან და საქართველოს ბიზნეს ასოციაციის წარმომადგენლებთან.

ამოცანა 2.2. წიაღისეულ საწვავზე მოთხოვნის შემცირებისა და ბიოსაწვავის გამოყენების წახალისება

საქართველოს ტერიტორიაზე ენერჯის საბოლოო მოხმარებაში ყველა სახის ტრანსპორტის მიერ მოხმარებული განახლებადი ენერჯის წყაროებიდან მიღებული წილი იყო 1%, რაც საბაზისო მაჩვენებელზე, 2%-ზე ნაკლებია. აღნიშნულში ძირითადად მოიაზრება რკინიგზის წილი და მისი შემცირება, საბაზისო წელთან შედარებით, ძირითადად გამოიწვია კოვიდპანდემიამ და შესაბამისად შემცირებულმა მობილობამ.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
2.2 წიაღისეულ საწვავზე მოთხოვნის შემცირებისა და ბიოსაწვავის გამოყენების წახალისება	2.2.1 საქართველოს ტერიტორიაზე ენერჯის საბოლოო მოხმარებაში ყველა სახეობის ტრანსპორტის მიერ მოხმარებული განახლებადი ენერჯის წყაროებიდან მიღებული ენერჯის წილი	2%	3%	10%	1%	-

- არ დაწყებულა საწვავზე გადასახადის გაზრდის შესაძლებლობის განხილვისთვის დასკვნის მომზადება საწვავის გადასახადის შესაძლო გაზრდის ეკონომიკურ და გარემოზე ზემოქმედების მხრივ მიზანშეწონილობაზე. საქართველოს ფინანსთა სამინისტრო გადიოდა კონსულტაციებს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან.
- 2021 წელს არ დაწყებულა ბიოდიზელის წარმოების ხელშეწყობა და წახალისების აქტივობის ფარგლებში ბიოდიზელის წარმოების და რეალიზების შესახებ მონაცემთა ბაზის და საინფორმაციო ბროშურის მომზადება-გამოქვეყნება.

ამოცანა 2.3. მობილობის არამოტორიზებული საშუალებებისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისება

პანდემიის გამო 2021 წლის თითქმის ნახევარი თბილისში საზოგადოებრივი ტრანსპორტი შეჩერებული იყო, რის გამოც არ ჩატარებულა ურბანული მობილობის კვლევა. შესაბამისად, მონაცემების არსებობების გამო, უცნობია, თუ რამდენად გაუმჯობესდა საბაზისო მაჩვენებლებთან შედარებით დედაქალაქში არამოტორიზებული და საზოგადოებრივი ტრანსპორტით მგზავრობის წილები. აღნიშნული ზრდა მოსალოდნელია 2022 წლიდან ველობილიკებისა და საფეხმავლო ქუჩების გაფართოების, ასევე საავტობუსო ზოლებისა და განახლებული საზოგადოებრივი ტრანსპორტის მარშრუტების სქემის დანერგვის შემდეგ.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
2.3 მობილობის არამოტორიზებული საშუალებებისა და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისება	2.3.1 თბილისში მგზავრობის პროცენტული წილი, რომელიც არამოტორიზებული ტრანსპორტით (ველოსიპედი და ფეხით სიარული) ხორციელდება	27.15%	30%	35%	არაა ხელმისაწვდომი	არაა ცნობილი
	2.3.2 - თბილისში მგზავრობის პროცენტული წილი, რომელიც საზოგადოებრივი (მეტრო, ავტობუსი, მიკროავტობუსი) ტრანსპორტით ხორციელდება	39%	40%	45%	არაა ხელმისაწვდომი	არაა ცნობილი

- დიდწილად განხორციელდა თბილისის მდგრადი ურბანული მობილობის გეგმის (SUMP) შემუშავება; თბილისის მერიის ტრანსპორტისა და ურბანული განვითარების სააგენტოს მიღებული აქვს: მონაცემთა შეგროვებისა და ანალიზის, ინსტიტუციური განაწილების, კომუნიკაციის სტრატეგიების, დაგეგმარების პროცესების მენეჯმენტის, ურბანული ზრდისა და სატრანსპორტო მოდელის კალიბრაციის ანგარიშები.
- თბილისი მერიამ შეისყიდა 180 ერთეული 8 მეტრიანი ISUZU-ს ფირმის ავტობუსი.
- 2021 წლის განმავლობაში დედაქალაქის ურბანული ნაწილის 37 ქუჩაზე მოეწყო და დაემატა 3260 ზონალურ-საათობრივი პარკირების ადგილი.
- თუმცა კოვიდპანდემიით გამოწვეული შეფერხებების გათვალისწინებით 2021 წელს ვერ მოხერხდა და 2022 წლისთვის გადაიდო მუნიციპალიტეტის მიერ მსხვილი გზათა ქსელის - ქეთევან წამებულის, აკაკი წერეთლისა და ვაჟა-ფშაველას გამზირების - რეაბილიტაცია.

- ბათუმის მერიამ, განახორციელა ბათუმის მდგრადი ურბანული მობილობის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებულ 20%-ზე მეტი;
- ბათუმის ავტობუსების პროექტის (მე-2 ფაზა) ფარგლებში შესყიდულ იქნა 8 ელექტროავტობუსი.
- UNDP-ის პროექტის „მწვანე ქალაქები: ინტეგრირებული მდგრადი სატრანსპორტო სისტემების განვითარება ქალაქ ბათუმისა და აჭარის რეგიონისათვის“ ფარგლებში, დონორის დახმარებით ბათუმის ტერიტორიაზე 6 ლოკაციაზე მოეწყო საათობრივი პარკირების ადგილები.

ამოცანა 2.4. ტრანსპორტის სექტორში მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინოვაციური ინიციატივების განხორციელება

2021 წელს ტრანსპორტის სექტორში სათბურის აირების ემისიების შემცირების მტკიცებულებებზე დაფუძნებული დამატებითი ინიციატივების რაოდენობა გაიზარდა 0-დან 1-მდე. კერძოდ, მომზადდა ტრანსპორტის სექტორის სათბურის აირების ემისიების შემცირების მტკიცებულებაზე დაფუძნებული საპროექტო წინადადება - "მუნიციპალიტეტთაშორისი მდგრადი ტრანსპორტი საქართველოში"

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
2.4 ტრანსპორტის სექტორში მტკიცებულებებზე დაფუძნებული ინოვაციური ინიციატივების განხორციელება	2.4.1 ტრანსპორტის სექტორში სათბურის აირების ემისიების შემცირების მტკიცებულებებზე დაფუძნებული დამატებითი ინიციატივების რაოდენობა	0	1	5	1	+

- სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული იყო კლიმატის საერთაშორისო დაფინანსებისთვის წინადადებების მომზადება, საზოგადოებრივი, საქალაქთაშორისო და არამოტორიზებული სატრანსპორტო საშუალებების გაუმჯობესების მიზნით. საანგარიშო პერიოდში, მომზადდა საპროექტო წინადადება "მუნიციპალიტეტთაშორისი მდგრადი ტრანსპორტი საქართველოში" და წარედგინა NAMA Facility-ს, თუმცა საპროექტო წინადადება არ შეირჩა დაფინანსებისთვის, რის გამოც მიმდინარეობდა დამატებითი დონორის მოძიება და წინადადების წარდგენა.
- ამასთან, მუშაობა არ დაწყებულა საგზაო ტვირთის სარკინიგზოზე გადატანის მიზნით საუკეთესო შესაძლებლობების გამოვლენისთვის ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზის დოკუმენტზე.

ამოცანა 3.1. შენობის ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირების სისტემის შექმნა

2021 წელს არ გაზრდილა კანონის შესაბამისად ენერგოეფექტურობაზე სერტიფიცირებული, სერტიფიცირებას დაქვემდებარებული ახალი აშენებული შენობის ნულოვანი პროცენტული წილი, რადგან ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირების მომზადებული წესის დამტკიცება ჯერ არ მომხდარა.

ამოცანა	ამოცანის შუადგომის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
3.1 შენობის ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირების სისტემის შექმნა	3.1.1 კანონის შესაბამისად, სერტიფიცირებას დაქვემდებარებული ახალი აშენებული შენობის პროცენტული წილი, რომელიც ენერგოეფექტურობაზე სერტიფიცირებული	0	0	100	0	-

- 2021 წელს, შემუშავდა, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და სამშენებლო კომპანიებთან განხილულ იქნა და დამტკიცდა ენერგოეფექტურობის შესახებ კანონიდან შემდეგი კანონქვემდებარე აქტები: 1. შენობების ენერგო-ეფექტურობის გამოთვლის ეროვნული მეთოდოლოგია; 2. შენობებისთვის, შენობის ნაწილებისთვის ან შენობის ელემენტებისთვის ენერგოეფექტურობის მინიმალური მოთხოვნები; 3. ენერგოეფექტურობის მინიმალური მოთხოვნების ხარჯ-ოპტიმალური დონეების გამოთვლის შედარებითი მეთოდოლოგია; 4. ენერგოეფექტურობის გამოსათვლელი ერთი ან რამდენიმე პროგრამის შემუშავებისა და მათი გამოყენების წესი; 5. არსებულ და ახალ შენობებში საინჟინრო-ტექნიკური სისტემების ჯამური ენერგოეფექტურობის, შერჩევისა და მონტაჟის, რეგულირებისა და ტექნიკური სისტემების მართვის წესები.
- შემუშავდა, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და სამშენებლო კომპანიებთან განხილულ იქნა და დამტკიცდა განახლებადი წყაროებიდან ენერჯის წარმოებისა და გამოყენების წახალისების შესახებ კანონის შემდეგი კანონქვემდებარე აქტები: 1. შენობების ენერგო-ეფექტურობის სერტიფიცირების წესი; 2. შენობების გათბობისა და ჰაერის კონდიცირების სისტემების ინსპექტირების წესი; 3. შენობების ენერგოეფექტურობის სერტიფიკატების გამცემი და შენობების გათბობისა და ჰაერის კონდიცირების სისტემების ინსპექტირების განმახორციელებელი დამოუკიდებელი ექსპერტების სერტიფიცირების და აკრედიტაციის წესები; 4. „ენერგოეფექტურობის სერტიფიკატების შემოწმებისა და გადამოწმების,

გათბობისა და კონდიციონერების სისტემების ინსპექტირების ანგარიშების წესები.“

- არ დაწყებულია ნულოვანი ენერგომომხმარების შენობების რაოდენობის გაზრდის ეროვნული გეგმის შემუშავება.
- შენობების ენერგოეფექტურობის სერტიფიკატების, დამოუკიდებელი ექსპერტებისა და ინსპექტირების ანგარიშების რეესტრის/მონაცემთა ბაზის წარმოების წესის პირველადი ვერსია შემუშავდა EU/KfW-ს ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში.

ამოცანა 3.2. მომხმარებლის ინფორმირებულობის ამაღლება ენერგოეფექტურობის თაობაზე

საანგარიშო პერიოდში არ გაზომილა იმ მომხმარებელთა პროცენტული წილი, რომლებიც შენობებისა და საყოფაცხოვრებო ნივთების ენერგოეფექტურობას ასახელებენ სამომხმარებლო გადაწყვეტილების მიღების მნიშვნელოვან ფაქტორად. ამის მიზეზია ის, რომ სტატისტიკის ეროვნული სამსახური მუშაობს აღნიშნული მონაცემისთვის შესაბამისი კითხვის ინტეგრირებაზე სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ ჩატარებულ შინამეურნეობის კვლევაში. თუმცა ამოცანის შედეგის ინდიკატორზე პროგრესის მიღწევა ნაკლებადა იქნებოდა მოსალოდნელი, რადგან გათვალისწინებული ცნობიერების ასამაღლებელი პროგრამებისა და ღონისძიებები არ განხორციელებულა, მათი შემუშავება იგეგმება ევროკავშირისა და გერმანიის რეკონსტრუქციის საკრედიტო ბანკის (KfW) დაფინანსებით მიმდინარე ტექნიკური დახმარების პროექტის - „ენერგოეფექტურობის საკანონმდებლო ბაზის დანერგვა“ ფარგლებში 2023 წლიდან.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
3.2 მომხმარებლის ინფორმირებულობის ამაღლება ენერგოეფექტურობის თაობაზე	3.2.1 იმ მომხმარებელთა პროცენტული წილი, რომლებიც შენობებისა და საყოფაცხოვრებო ნივთების ენერგოეფექტურობას ასახელებენ სამომხმარებლო გადაწყვეტილების მიღების მნიშვნელოვან ფაქტორად	არაა ხელმისაწვდომი	სამიზნე კონტინგენტი ს 40%	სამიზნე კონტინგენტი ს 80%	არაა ხელმისაწვდომი	არაა ცნობილი

- 16 ტექნიკური რეგლამენტიდან, რომლის დამტკიცებას სამოქმედო გეგმა ითვალისწინებს, ევროკავშირის რეგულაციაში შესული ცვლილებებიდან გამომდინარე ამოღებულია 1 რეგულაცია - მტვერსასრუტის ენერგოეფექტირების წესის თაობაზე. მომზადდა 15 რეგულაციის პროექტი

და მიმდინარეობდა მათში ცვლილებების ასახვა ევროკავშირის განახლებული რეგულაციების შესაბამისად: ა) საყოფაცხოვრებო მოხმარების ჭურჭლის სარეცხი მანქანის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; ბ) საყოფაცხოვრებო მოხმარების სამაცივრე მოწყობილობის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; გ) საყოფაცხოვრებო მოხმარების სარეცხი მანქანის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; დ) ტელევიზორის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; ე) საყოფაცხოვრებო მოხმარების ჰაერის კონდიციონერის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; ვ) საყოფაცხოვრებო სავენტილაციო ერთეულების ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; ზ) პროფესიული სამაცივრო-შესანახი კამერის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; თ) საყოფაცხოვრებო გამათბობელი საშუალებების ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; ი) მყარი საწვავის ბოილერისა და მყარი საწვავის ბოილერის კომპლექტების, დამატებითი გამათბობლების, ტემპერატურის მარეგულირებლებისა და მზის ენერჯის მიმღები მოწყობილობების ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე. კ) საყოფაცხოვრებო მოხმარების სამზარეულო ღუმლისა და გამწოვის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; ლ) წყლის გამათბობლის, ცხელი წყლის ავზის, წყლის გამაცხელებლისა და მზის პანელის კომპლექტების ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; მ) გამათბობლის, გამათბობლის კომპლექტების, ტემპერატურის კონტროლის, მზის პანელებისა და გამათბობლის კომბინირებული კომპლექტების, ტემპერატურის კონტროლისა და მზის პანელების ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; ნ) ელექტრონათურისა და სანათის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; ო) საყოფაცხოვრებო მოხმარების საშრობი მანქანის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე; პ) საყოფაცხოვრებო მოხმარების კომბინირებული სარეცხ-საშრობი მანქანის ენერგოეტიკეტირების წესის თაობაზე.

- განხორციელებულ აქტივობებს შორის აღსანიშნავია კანონის მიღება ენერგოეტიკეტირების შესახებ. თუმცა არ დაწყებულა მოწყობილობათა საჭირო სქემის, სტანდარტებისა და ეტიკეტების შემუშავების პროცესი და წესი დამტკიცებული არ არის. ამ აქტივობაზე მიმდინარეობდა მუშაობა დანიის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (DANIDA) დახმარებით.
- არ დაწყებულა 2010/30/EU ევრო დირექტივის შესაბამისი საყოფაცხოვრებო ტექნიკის ენერგოეფექტურობისთვის ხელშეწყობი სქემების შექმნა. შესაბამისად, ვერ განხორციელდა პროგრესი ბაზარზე მარკირებული პროდუქტების პროცენტულის 100%-მდე გაზრდასთან დაკავშირებით.
- ასევე არ დაწყებულა ენერგოეფექტურობის შესახებ საზოგადოებრივი ცნობიერების ამაღლებისთვის პროგრამები, „ვარვარა“ ნათურებთან დაკავშირებით საინფორმაციო კამპანია და მზის ენერჯით წყლის გაცხელების შესახებ საინფორმაციო კამპანიები.

ამოცანა 3.3. საცხოვრებელ, კომერციულ და საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომებისა და ენერგოეფექტური განათების დამონტაჟების წახალისება

2021 წელს არ გაზომილა ცენტრალური და მუნიციპალური მთავრობის მიერ დაკავებული და მფლობელობაში არსებული 500 მ²-ზე მეტი ფართობის შენობების რაოდენობა, რომელთა სრული ფართობის 1% განახლებულია ყოველწლიურად ენერგოეფექტურობის სტანდარტების მიხედვით და საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობების პროცენტული წილი, რომლებიც ენერგოეფექტურ ნათურებს იყენებს. შესაბამისი მონაცემები ჯერჯერობით მიუწვდომელია. 2021 წელს ხორციელდებოდა სახელმწიფო მფლობელობაში და სარგებლობაში არსებული შენობების ინვენტარიზაცია და ადმინისტრაციული ორგანოს სარგებლობაში არსებული შენობების რეესტრის წარმოების წესის შემუშავება EU/KfW-ის ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში.

ამოცანა	ამოცანის ინდიკატორი	შედეგის მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
3.3 საცხოვრებელ, კომერციულ და საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობებში ენერგოეფექტური მიდგომებისა და ენერგოეფექტური განათების დამონტაჟების წახალისება	3.3.1 ცენტრალური და მუნიციპალური მთავრობის მიერ დაკავებული და მფლობელობაში არსებული 500 მ ² -ზე მეტი ფართობის შენობების რაოდენობა, რომელთა სრული ფართობის 1% განახლებულია ყოველწლიურად ენერგოეფექტურობის სტანდარტების მიხედვით	0	10%	90%-ზე მეტი	0	-
	3.3.2 საზოგადოებრივი დანიშნულების შენობების პროცენტული წილი, რომლებიც ენერგოეფექტურ ნათურებს იყენებს	ხელმისაწვდომი არაა	20%	70%-ზე მეტი	ხელმისაწვდომი არაა	ცნობილი არაა

- არ დაწყებულა აქტივობები, რომლებიც გულისხმობს „ვარვარა“ ნათურებთან დაკავშირებით საგადასახადო რეგულაციის შემოღებას, საჯარო შენობების ენერგოეფექტურობის შესახებ საინფორმაციო სისტემების შექმნას, სასკოლო შენობებში გარე შემომზღლული კონსტრუქციის გაუმჯობესებას, სკოლებში ენერგოეფექტური ნათურების დამონტაჟებას, მყარი საწვავის გამათბობლების გაუმჯობესება/ჩანაცვლებას. აღნიშნული დაგეგმილია EU/KfW-ს ტექნიკური დახმარების და საქართველოს ენერგეტიკის და კლიმატის ეროვნული ინტეგრირებული გეგმის პროექტის (NECP) ფარგლებში, ასევე საჯარო შენობების და ზოგადად შენობების, შენობების ელემენტების და შენობების ნაწილების

ენერგომხასიათებლების (ენერგოეფექტურობის) მინიმალური სტანდარტების მუნიციპალური ფონდის მიერ დანერგვის ფარგლებში.

ამოცანა 3.4. წყლის გაცხელებისთვის მზის ენერჯის და ენერგოეფექტური ღუმლების გამოყენების ხელშეწყობა

მონაცემები არ მოიპოვებოდა არც ფიზიკური/იურიდიული პირების მიერ ინდივიდუალურ საცხოვრებელ და კომერციულ შენობებში წყლის გასათბობად შეძენილ სისტემებში მზის წყალგამაცხელებელი სისტემების პროცენტულ მაჩვენებელზე. მიმდინარეობდა მუშაობა სტატისტიკის ეროვნულ სამსახურთან, რათა მოხდეს მონაცემის/კითხვის ინტეგრირება სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ საყოფაცხოვრებო სექტორის კვლევაში.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
3.4 წყლის გაცხელებისთვის მზის ენერჯის და ენერგოეფექტური ღუმლების გამოყენების ხელშეწყობა	3.4.1 წახალისების ღონისძიებების ამოქმედების შემდეგ ფიზიკური/იურიდიული პირების მიერ ინდივიდუალურ საცხოვრებელ და კომერციულ შენობებში წყლის გასათბობად შეძენილ სისტემებში მზის წყალგამაცხელებელი სისტემების პროცენტული მაჩვენებელი	არაა ხელმისაწვდომი	10%	60%	არაა ხელმისაწვდომი	არაა ცნობილი

- არ დაწყებულა შენობებში მზის ენერჯიაზე დაფუძნებული წყლის გაცხელების სისტემების ინსტალაციის მიზნით ფინანსური წახალისების მექანიზმის შემუშავება-შემოღება და შეშის ენერგოეფექტური ღუმლების გამოყენების წახალისება ვაუჩერების პროგრამის და საინფორმაციო კამპანიების გზით. მათი განხორციელებაა გათვალისწინებულია ევროკავშირისა და KfW-ს პროექტის ფარგლებში 2022 წლიდან.

ამოცანა 3.5. ენერგოეფექტურობის საკითხებში მაღალი პროფესიული სტანდარტის მქონე კადრების მომზადება

2021 წელს, არ შეცვლილა შენობების გათბობის, გაგრილებისა და ვენტილაციის სისტემებისა და ელექტრომომწობილობების ენერგოეფექტურობის საკითხებში სერტიფიცირებული და დიპლომირებული სპეციალისტების ჯამური პროცენტული რაოდენობა, რადგან შესაბამისი პროგრამები ჯერ არ ამოქმედებულა.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
3.5 ენერგოეფექტურობის საკითხებში მაღალი პროფესიული სტანდარტის მქონე კადრების მომზადება	3.5.1 შენობების გათბობის, გაგრილებისა და ვენტილაციის სისტემებისა და ელექტრომოწყობილობების ენერგოეფექტურობის საკითხებში სერტიფიცირებული და დიპლომირებული სპეციალისტების ჯამური პროცენტული რაოდენობა	მიზნობრივი კონტინგენტი ს 0%	მიზნობრივი კონტინგენტის 0%	მიზნობრივი კონტინგენტი ს 100%	0	-

- ენერგეტიკის სექტორში ექსპერტების კვალიფიკაციის, აკრედიტაციისა და სერტიფიცირების სქემების განვითარების აქტივობის ფარგლებში დამტკიცდა განახლებადი ენერჯების ტექნოლოგიის მემონტაჟეთა გადამზადების ოთხი მოკლევადიანი საკვალიფიკაციო პროგრამა. აკრედიტაცია მიენიჭა საქართველოს ტექნიკურ უნივერსიტეტს, რომელმაც გამოაცხადა სასერტიფიკაციო სასწავლო კურსი.
- ენერგო-კონსულტანტებისთვის საგანმანათლებლო და გადამზადების პროგრამების განვითარების აქტივობის ფარგლებში მომზადა „ენერგოეფექტურობის შესახებ“ კანონით განსაზღვრული წესის პირველი სამუშაო ვერსია ენერგოაუდიტორთა სერტიფიცირების და აკრედიტაციის შესახებ.

ამოცანა 4.1. თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვით, სამრეწველო პროცესებიდან და სამრეწველო ობიექტების მიერ ენერჯის მოხმარებიდან გამოწვეული სათბურის აირების ემისიის დონის შემცირება

2021 წელს 4.1 ამოცანის ორივე ამოცანის შედეგის ინდიკატორის მიმართ დაფიქსირდა პროგრესი. გასულ წელს საქართველოში ცემენტის წარმოებიდან სათბურის აირების გაფრქვევის დონე შეადგენდა, საბაზისო 968 კტ CO₂ ეკვ მაჩვენებელთან შედარებით, დაახლოებით 852.11 კტ CO₂-ის ეკვ.-ს. ქიმიური მრეწველობიდან სათბურის აირების გაფრქვევის დონე შეადგენდა დაახლოებით, საბაზისო 2547 CO₂ ეკვ-თან შედარებით, 2305.99 კტ CO₂-ის ეკვ.-ს. ინდიკატორის შესაფასებლად მათემატიკური მოდელის გამოყენება მოხდა სათბურის აირების ემისიების ინვენტარიზაციის 2021 წლის ანგარიშის არარსებობის გამო. ექსტრაპოლაციისას გათვალისწინებულ იქნა დაშვებები.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
4.1 თანამედროვე ტექნოლოგიების დანერგვით, სამრეწველო პროცესებიდან და სამრეწველო ობიექტების მიერ ენერჯის მოხმარებიდან გამოწვეული სათბურის აირების ემისიის დონის შემცირება	4.1.1 ცემენტის წარმოებიდან ემისიების ოდენობა (კტ CO2 ეკვ.)	968 კტ CO2 ეკვ	1083 CO2 ეკვ	1139 CO2 ეკვ	852.11 CO2 ეკვ	+
	4.1.2 ქიმიური მრეწველობიდან ემისიების ოდენობა (კტ CO2 ეკვ.)	2547 CO2 ეკვ	2919 CO2 ეკვ	3105 CO2 ეკვ	2305.99 CO2 ეკვ	+

- ცემენტის წარმოების 100% ხორციელდება ახალი ტექნოლოგიის გამოყენებით, სველი მეთოდის მშრალი მეთოდით ჩანაცვლებით.
- რაც შეეხება აზოტის მჟავის წარმოებაში ახალი ტექნოლოგიის დანერგვას, რომელიც 20%-ით შეამცირებს ენერჯის გამოყენებას და სულ მცირე 95 %-ით ნაკლებ N2O-ს გააფრქვევს, მომზადდა ტექნიკური დასაბუთების, დიაგნოსტიკისა და დანახარჯების შეფასების ანგარიში. პანდემიის გამო რისკია ტექნოლოგიების შემოტანის და საექსპერტო საქმიანობისათვის მიმოსვლის გართულება.

ამოცანა 4.2. მრეწველობის სექტორში ემისიების ფაქტორების შესწავლისა და მონაცემების მართვის სისტემის განვითარება

2021 წელს, მრეწველობის რაოდენობა, რომელშიც შესწავლილია სპეციფიკური ემისიების ფაქტორები, არ გაზრდილა, მაგრამ დაფიქსირდა პროგრესი ორი ფაქტორის შესწავლისთვის.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
4.2 მრეწველობის სექტორში ემისიების ფაქტორების შესწავლისა და მონაცემების მართვის სისტემის განვითარება	4.2.1 მრეწველობის რაოდენობა, რომელშიც შესწავლილია სპეციფიკური ემისიების ფაქტორები	0	1	5	0.25	+

- ძირითადი მრეწველობისთვის შეირჩა ობიექტები, მათ შორის სს „რუსთავის აზოტი“ და სს „ჰაიდელბერგ ცემენტი“, რომელთათვისაც ჩამოყალიბდება

სპეციფიური ემისიის ფაქტორები, ხოლო სპეციფიური ემისიის ფაქტორების ჩამოსაყალიბებლად შემუშავდა მეთოდოლოგია. ქარხნებში დაიწყო ნიმუშების შეგროვება ლაბორატორიული ანალიზებისთვის. აქტივობასთან დაკავშირებული რისკია მონაცემთა მართვის სისტემის შექმნისა და ინდივიდუალური ემისიის ფაქტორის განსაზღვრისათვის კონფიდენციალური ინფორმაციის მიწოდება.

ამოცანა 5.1. ნიადაგის და საძოვრების მდგრადი მართვა და შინაური ცხოველების კვების მდგრადი პრაქტიკების დანერგვის ხელშეწყობა

არაა ცნობილი ექსტენციის ცენტრებისა და სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ ინფორმირებულ ფერმერებს შორის რამდენად გაიზარდა მათი პროცენტული წილი, ვისაც აქვთ გაუმჯობესებული ინფორმაცია შინაური ცხოველების კვების მდგრადი პრაქტიკის და ნიადაგის მდგრადი მართვის შესახებ. შესაბამისი კვლევა არ ჩატარებულა.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
5.1 ნიადაგის და საძოვრების მდგრადი მართვა და შინაური ცხოველების კვების მდგრადი პრაქტიკების დანერგვის ხელშეწყობა	5.1.1 ექსტენციის ცენტრებისა და სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ ინფორმირებულ ფერმერებს შორის მათი პროცენტული წილი, რომელთაც აქვთ გაუმჯობესებული ინფორმაცია შინაური ცხოველების კვების მდგრადი პრაქტიკის და ნიადაგის მდგრადი მართვის შესახებ	0	სამიზნე კონტინგენტი ს ფერმერთა 50%	სამიზნე კონტინგენტი ს ფერმერთა 50%	ხელმისაწვდომი არაა	ცნობილი არაა

- 2021 წელს საქართველოს პარლამენტის მიერ მიღებულ იქნა კანონი „ქარსაფარი (მინდორდაცვითი) ზოლების შესახებ. დაიწყო პოლიტიკის დოკუმენტის მომზადება, რომელიც დასრულდება 2022 წელს. საძოვრების კანონმდებლობის მომზადება დაგეგმილია 2023 წელს.
- შემუშავებულია პროექტის კონცეფცია და მოთხოვნილია საერთაშორისო დაფინანსება მის განსახორციელებლად პირუტყვის კვების ხარისხის გაუმჯობესებისა და საძოვრების ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების მიზნით.
- მომზადდა საპროექტო განაცხადი ქარსაფარი ზოლების რეაბილიტაციისთვის.

ამოცანა 5.2. სოფლის მეურნეობის სექტორში კლიმატგონივრული მიდგომების შემუშავებისთვის კვლევითი მტკიცებულებების შექმნის შესაძლებლობის განვითარება

2021 წელს, ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზზე და სხვა მტკიცებულებებზე დაფუძნებული კლიმატგონივრული ტექნოლოგიებისა და/ან ინიციატივების წილმა სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო და დონორების პროგრამებში შეადგინა 10%, რაც პროგრესია დაბალ საბაზისო მაჩვენებელთან შედარებით, მიუხედავად იმისა, რომ მისი ზუსტი მაჩვენებელი უცნობია.

ამოცანა	ამოცანის ინდიკატორი	შედეგის	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი აღწერა
5.2 სოფლის მეურნეობის სექტორში კლიმატგონივრული მიდგომების შემუშავებისთვის კვლევითი მტკიცებულებების შექმნის შესაძლებლობის განვითარება	5.2.1 ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზზე და სხვა მტკიცებულებებზე დაფუძნებული კლიმატგონივრული ტექნოლოგიებისა და/ან ინიციატივების წილი სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო და დონორების პროგრამებში		არაა ცნობილი	10%	60%	10%	+

- მომზადდა ანალიტიკური დოკუმენტი "კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის პრაქტიკები საქართველოს კონტექსტში" რომელიც კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის (CSA) პრაქტიკების განსახორციელებლად ყველაზე პერსპექტიული ღონისძიებების შესახებ რეკომენდაციებს შეიცავს და მოიცავს ინფორმაციას ცხოველთა კვების ოპტიმიზაციის დანერგვის ანალიზს და პოტენციურ ხარჯებს.
- FAO-ს მხარდაჭერით, ჩატარდა 10 პრაქტიკული ტრენინგი, კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის პრაქტიკების შესახებ ცნობიერების ამაღლებისა და მათი პრაქტიკაში დანერგვის მიზნით, ხოლო გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა ჩაატარა სამუშაო შეხვედრები აგრარული მიმართულების კოლეჯებთან (12 კოლეჯთან).
- GIZ-ის დახმარებით შემუშავდა ნაკელის მართვის პრაქტიკების და ხარჯსარგებლიანობის ანალიზის დოკუმენტის სამუშაო ვერსია.

**ამოცანა 6.1. არსებული უნებართვო, სტიქიური და არასახიფათო
ნაგავსაყრელებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება**

საანგარიშო პერიოდისთვის კვლევა არ განხორციელებულა და შესაბამისად ნაგავსაყრელებიდან ემისიების რაოდენობასთან დაკავშირებით მონაცემი არ მოიპოვება.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
6.1 არსებული უნებართვო, სტიქიური და არასახიფათო ნაგავსაყრელებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება	6.1.1 ნაგავსაყრელებიდან ემისიების რაოდენობა (გგ CO2 ეკვ.)	1,091	1,063	840	არაა ხელმისაწვდომი	არაა ცნობილი

- მომზადდა არსებული 3 არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის დახურვის (ზუგდიდის, ქობულეთის, ბათუმის) გეგმა. ზუგდიდის შეთანხმებულია MEPA -სთან. მომზადდა ერთი არსებული ნაგავსაყრელის (წნორი) დახურვის გეგმა.
- პროექტის "დავასუფთაოთ" საქართველოს ფარგლებში გამოვლენილ იქნა 1315 სტიქიური ნაგავსაყრელი, რომელთაგან დასუფთავდა 1000-მდე ნაგავსაყრელი.
- მოწყობილია აჭარის ა/რ ახალი არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი, რომელიც 2022 წლის ბოლომდე დაიწყებს ოპერირებას. მომზადებულია ქვემო ქართლისა და სამეგრელო-ზემო სვანეთში რეგიონული არასახიფათო ნაგავსაყრელების გზმ-ს დოკუმენტები MEPA წარსადგენად.
- აირების შემკრები სისტემის შესაბამისი პროექტი განხორციელების მიზნით, ქალაქ თბილისის მუნიციპალიტეტის მერიამ მოახდინა სათანადო ფინანსური სახსრების მობილიზაცია. დაიწყო მუშაობა კონცეპტუალური პროექტის მომზადების, ტექნიკური ზედამხედველობისა და შესყიდვების ორგანიზების თაობაზე. გამოცხადდა ელექტრონული ტენდერები, თუმცა წარუმატებლად. EBRD-ის მიერ გამოყოფილი იქნა 1500000 ევრომდე.
- არ დაწყებულა ქუთაისის არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე აირების მართვის სისტემის მოწყობა.
- ქალაქ ბათუმში არსებულ უკანონო ნაგავსაყრელზე EBRD-ის მხარდაჭერით საერთაშორისო საკონსულტაციო კომპანია ICT-ი ახორციელებდა საკვლევ სამუშაოებს.

ამოცანა 6.2. ნარჩენების გადამუშავების ხელშეწყობა

საანგარიშო პერიოდისთვის კვლევა არ ჩატარებულა და შესაბამისად არ გაზომილა ნარჩენების გადამუშავების შედეგად შემცირებული ემისიების რაოდენობა (გგ CO2 ეკვ.).

ამოცანა	ამოცანის ინდიკატორი	შედეგის	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
6.2 ნარჩენების გადამუშავების ხელშეწყობა	6.2.1 ნარჩენების გადამუშავების შედეგად შემცირებული ემისიების რაოდენობა (გგ CO2 ეკვ.)		0	10	150-ზე მეტი	არაა ხელმისაწვდომი	არაა ცნობილი

- საანგარიშო პერიოდში, ქაღალდის წყაროსთან სეპარირების პრაქტიკა ნაწილობრივ დაინერგა ქ. თბილისში, ბათუმსა და ქუთაისში. თუმცა არ დაწყებულა საინფორმაციო ბროშურის მომზადება.
- 2021 წელს განხორციელდა ბიოდეგრადირებადი ორგანული ნარჩენების მხოლოდ ნარჩენების შეტანა. არ დაწყებულა გადამუშავება.
- ნარჩენების მართვის შესახებ ცოდნისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით ჩატარდა 5 საინფორმაციო კამპანია - შეხვედრა 10 სკოლასთან, დაიბეჭდა მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების შესახებ ბროშურა, დაიბეჭდა სახელმძღვანელო ნარჩენების მართვის შესახებ. სოც მედიაში ჩატარდა საინფორმაციო კამპანია მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების შესახებ, ჩატარდა 2 ტრენინგი და გადამზადდა 1800 მასწავლებელი.

ამოცანა 6.3. ურბანული ჩამდინარე წყლებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება

ურბანულ ჩამდინარე წყლების გამწმენდ ნაგებობებზე ემისიების ჩამჭერი მოწყობილობები არ ოპერირებს, შესაბამისად, 2021 წელს ურბანული ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობიდან ემისიების შემცირება არც მოსალოდნელია და არც მოიპოვებოდა შესაბამისი მონაცემი.

ამოცანა	ამოცანის ინდიკატორი	შედეგის	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
6.3 ურბანული ჩამდინარე წყლებიდან წარმოქმნილი სათბურის აირის ემისიების შემცირება	6.3.1 ურბანული ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობიდან შემცირებული ემისიების რაოდენობა (გგ CO2 ეკვ.)		0	150-ზე მეტი	500-ზე მეტი	არაა ხელმისაწვდომი	არაა ცნობილი

- ურბანული ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობების მშენებლობა დასრულებულია შემდეგ ქალაქებში: ზუგდიდი, ანაკლია, ურეკი, (100%) გუდაური (50%), მარნეული (50%), ფოთი (95%).
- 6 სადგურიდან პროექტირების ეტაპზეა 5: გურჯაანი, სიღნაღი-წნორი, ბახმარო, მარტვილი, მუხრანი.
- აქტივობები არ დაწყებულა თბილისის, ბათუმის და ქობულეთის ურბანულ ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობებზე ევროპის საბჭოს 91/271/EEC დირექტივის შესაბამისი აირების შეგროვების და გადამუშავების სისტემების მოწყობისთვის.

ამოცანა 6.4. მონაცემებზე დაფუძნებული ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარება

2021 წელს, ეროვნული ანგარიშების, რომლებიც მოიცავს ინფორმაციას ნარჩენების მართვის შესახებ, 50% ეყრდნობოდა მონაცემებს, რაც საბაზისო წელთან შედარებით წარმოადგენს პროგრესს.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი აღწერა
6.4 მონაცემებზე დაფუძნებული ნარჩენების მართვის სისტემის განვითარება	6.4.1 ნარჩენების მართვის შესახებ ანგარიშების პროცენტული წილი, რომელიც ეყრდნობა მონაცემებს	0%	50%	100%	50%	+

- საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ ნარჩენების შესახებ ოფიციალური სტატისტიკის წარმოება დაწყებულია. მოხდა ნარჩენების შეგროვებით, გადამუშავებით და განთავსებით დაკავებული კომპანიების გამოკითხვა. მაჩვენებლები მუნიციპალური ნარჩენების შესახებ გამოქვეყნდა საქსტატის ვებ-გვერდზე.
- ემისიების შესახებ ანგარიშები ეყრდნობა წყაროებს და მონაცემებს (მათ შორის, ინსინერაცია და კომპოსტირება) სათბურის აირების ემისიების ეროვნული ინვენტარიზაციის დოკუმენტი ეყრდნობა სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ გამოქვეყნებულ წყაროებს და მონაცემებს

ამოცანა 7.1. დეგრადირებული ტყის აღდგენა

საანგარიშო პერიოდში, დეგრადირებული ტყის ფართობი, რომელზეც განხორციელდა ტყის აღდგენის სამუშაოები, საბაზისო 190 ჰა-დან გაიზარდა 783 ჰა ფართობზე.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
7.1 დეგრადირებული ტყის აღდგენა	7.1.1 ტყის ფართობი ჰექტარში, რომელზეც განხორციელდა აღდგენითი სამუშაო	190 ჰა	890 ჰა	4000 ჰა -ზე მეტი	783 ჰა	+

- საანგარიშო პერიოდში, 150.2 ჰა-ზე განხორციელდა ტყის აღდგენის ღონისძიებები (მ.შ. 144 ჰა ნახანძრალი ტერიტორია). 144 ჰექტარი ნახანძრალი ტერიტორია აღდგენილია სამცხე ჯავახეთის რეგიონში, ასევე ამავე რეგიონში განხორციელდა 4.9 ჰა ტყის გაშენება და 1.3 ჰა ფართობზე ტყის კულტურების გაშენება მოხდა სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში.
- 2021 წელს დეგრადირებული ტყის აღდგენა-გაშენების (მ.შ. მოვლის) ღონისძიებები განხორციელდა 651,5 ჰა-ზე, 7 რეგიონში. აქედან, 442,8 ჰა ახალ ფართობზე განხორციელდა ტყის აღდგენა-გაშენების (ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობის) ღონისძიებები, 206,7 ჰა ფართობზე განხორციელდა წინა წლებში აღდგენილ-გაშენებული და ასევე, 2 ჰა-ზე, წინა წლებში გაშენებული პლანტაციის მოვლის ღონისძიებები. ასევე სსიპ აჭარის სატყეო სააგენტომ განახორციელა 190 ჰა-ზე ტყის აღდგენის ღონისძიებები ბუნებრივი აღდგენის გზით.

ამოცანა 7.2. ტყის მდგრადი მართვის ხელშეწყობა

საანგარიშო პერიოდში, მდგრადი მართვის პრინციპებით მართული ტყის ფართობმა მიაღწია 266,18 ათას ჰექტარს.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
7.2 - ტყის მდგრადი მართვის ხელშეწყობა	7.2.1 - მდგრადი მართვის პრინციპებით მართული ტყის ფართობი ჰექტარში	0	150, 807 ჰა	450, 000 ჰა	266,18 ჰა	+

- ტყის მდგრადი მართვის უზრუნველსაყოფად, განხორციელდა ინვენტარიზაცია და მომზადდა მართვის გეგმები 266.177 ათას ჰა ფართობისთვის.

- მერქნული რესურსის შეუფერხებლად ათვისების მიზნით მოეწყო 14 საქმიანი ეზო სხვადასხვა მუნიციპალიტეტში
- ტყის მრავალფუნქციური გამოყენების განვითარების მიზნით გაფორმდა 16 სპეციალური ტყითსარგებლობის ხელშეკრულება, ტყეების რეკრეაციული გამოყენების მიზნით.
- დამტკიცდა ტყის მართვის გეგმები ლანჩხუთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებისთვის (2020 წ). ტყის აღრიცხვის ღონისძიებები განხორციელებულია სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ტყის ფონდის 35%-ზე; ტყის მართვის გეგმები შედგენილია ტყის ფონდის 19,4%-ისთვის. 152,9 ათას ჰა-ზე დასრულდა სამი სატყეო უბნის (ლაგოდეხი, ლენტეხი, ახმეტა) ინვენტარიზაციის სამუშაოები და მომზადებულია ტყის მართვის გეგმები თუმცა, მათი დამტკიცება, განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების გამო, პროცედურულად ვერ მოესწრო 2021 წელს. სამივე სატყეო უბნისთვის ტყის მართვის გეგმები დამტკიცდება 2022 წელს.
- არ დაწყებულა სამიზნე მუნიციპალიტეტების ტყის მდგრადი მართვის გეგმების განახლება მათი გენდერულად სენსიტიურად ტრანსფორმირების თვალსაზრისით, თუმცა გაფორმდა შეთანხმება და დაიწყო პროექტი GCF-ის, გერმანიის, შვეიცარიის, შვედეთის და საქართველოს მთავრობის მიერ გამოყოფილი დაფინანსებით -“საქართველოში სატყეო სექტორის რეფორმის განხორციელების ხელშეწყობა ტყის დეგრადაციით გამოწვეული სათბური აირების შემცირებისთვის“ რომელიც დაფარავს აღნიშნულ აქტივობასა და სამიზნე მუნიციპალიტეტებს.
- მომზადდა პროექტები და დასრულდა 23 საქმიანი ეზოს (Business yards) სამშენებლო სამუშაოები. -“საქართველოში სატყეო სექტორის რეფორმის განხორციელების ხელშეწყობა ტყის დეგრადაციით გამოწვეული სათბური აირების შემცირებისთვის“ პროექტი მოიზარებს დამატებით საქმიანი ეზოების მშენებლობას.
- არ დაწყებულა აქტივობები, რომელიც გულისხმობს ტყის მართვის მდგრადი პრაქტიკის პრინციპებზე ზედამხედველობას და საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებას სამიზნე არეალებში მოსახლეობის მხრიდან ტყეების ხე-ტყის უკანონოდ მოჭრისა და მასალად გამოყენების შემთხვევების წლიური რაოდენობის შესამცირებლად, თუმცა - “საქართველოში სატყეო სექტორის რეფორმის განხორციელების ხელშეწყობა ტყის დეგრადაციით გამოწვეული სათბური აირების შემცირებისთვის“ პროექტი ამ საკითხსაც ფარავს.
- 2021 წლის განმავლობაში ტყის რეკრეაციული სარგებლობის მიზნით გაფორმდა 16 სპეციალური დანიშნულებით სარგებლობის ხელშეკრულება - 12 სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო, 4 სსიპ აჭარის სატყეო სააგენტო.
- განხორციელდა დამტკიცებული ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიის ფარგლებში მოქცეული საქართველოს ტყის ტერიტორიაზე ზურმუხტის ქსელის მართვის გეგმების მომზადება. ინდიკატორის სამიზნე მაჩვენებელს ფაქტიური მაჩვენებელი აღემატება 4-ჯერ; დაგეგმილი 100 000 ჰა ნაცვლად,

მართვის გეგმები შემუშავებულია 414671 ჰა ფართობის ტერიტორიისთვის, რომელიც მოიცავს ზურმუხტის ქსელის 14 ტერიტორიას.

- ნაწილობრივ შესრულდა ახალ დაცულ ტერიტორიებში შემავალი ტყის ფართობის დაცვა ან/და მდგრადი მართვა. 2021 წელს კანონით დაარსდა ცივ-გომბორის აღკვეთილი (4935,8 ჰა), რაც სამიზნე ფართობის (150000) დაახლოებით 3%-ს შეადგენს. ამას გარდა, შემუშავდა კანონპროექტები ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსებისთვის.

ამოცანა 7.3. კლიმატის ცვლილების გამოწვევებისადმი ადეკვატური ტყის მართვის სისტემის განვითარება

2021 წელს მიღწეულ იქნა პროგრესი ამოცანა 7.3.-ის სამიდან მხოლოდ ერთ ინდიკატორთან მიმართებით. დაცული ტერიტორიების მართვის გეგმების პროცენტული წილი, რომელშიც ინტეგრირებულია კლიმატის ცვლილების შერბილების ღონისძიებები, გაიზარდა და შეადგინა 20%. თუმცა ნულოვანი დარჩა ტყის მდგრადი მართვის გეგმების რაოდენობა, რომელიც გენდერულად სენსიტიურია. რაც შეეხება სატყეო საკითხებთან დაკავშირებული უწყებათშორისი კოორდინაციის გზით შექმნილი და სექტორთაშორისი პროექტების რაოდენობას, ის, საბაზისო მაჩვენებელთან შედარებით, შემცირდა 10-დან 7-მდე.

ამოცანა	ამოცანის შედეგის ინდიკატორი	საბაზისო მაჩვენებელი	2022 წ. საშუალო ვადიანი მაჩვენებელი	საბოლოო მაჩვენებელი	მაჩვენებელი საანგარიშო პერიოდში	პროგრესი
7.3 კლიმატის ცვლილების გამოწვევებისადმი ადეკვატური ტყის მართვის სისტემის განვითარება	7.3.1 - სატყეო საკითხებთან დაკავშირებული უწყებათშორისი კოორდინაციის გზით შექმნილი და სექტორთაშორისი პროექტების რაოდენობა	10	20	30-ზე მეტი	7	-
	7.3.2 - დაცული ტერიტორიების მართვის გეგმების პროცენტული წილი, რომელშიც ინტეგრირებულია კლიმატის ცვლილების შერბილების ღონისძიებები	0	65%-ზე მეტი	100%-ზე მეტი	20%	+
	7.3.3 - ტყის მდგრადი მართვის გეგმების რაოდენობა, რომელიც გენდერულად სენსიტიურია	0	15%	50%-ზე მეტი	0	-

- 2021 წელს განხორციელდა დაცული ტერიტორიების მართვის გეგმებში კლიმატის ცვლილების საკითხების, მათ შორის, შერბილების ინტეგრირება და მიღწეულ იქნა აქტივობის სამიზნე ინდიკატორი - დაცული ტერიტორიების მართვის გეგმების 62%-ზე მეტში ინტეგრირებულია კლიმატის ცვლილების შერბილების საკითხები. 2021 წლის მდგომარეობით, ახალი და განახლებული, დამტკიცებული მართვის გეგმებიდან 5 დაცული ტერიტორიის მართვის გეგმაში (ჯავახეთი, ქობულეთი, კინტრიში, ალგეთი,

კოლხეთი) ასახულია კლიმატის ცვლილების საკითხები, ჯამში 24 ადმინისტრაციის გათვალისწინებით (აქედან 21 სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს დაქვემდებარებაში, ხოლო 3 - შესაბამისი მუნიციპალიტეტის). მიმდინარეობს ვაშლოვანის, თუშეთის, არაგვის, ლაგოდეხის,ჭაჭუნას, მტირალას, ალგეთის, ფშავ-ხევსურეთის გეგმების შემუშავება.

- არ დაწყებულა სამიზნე მუნიციპალიტეტების ტყის მდგრადი მართვის გეგმების განახლება მათი გენდერულად სენსიტიურად ტრანსფორმირების თვალსაზრისით, თუმცა გაფორმდა შეთანხმება და დაიწყო პროექტი GCF-ის, გერმანიის, შვეიცარიის, შვედეთის და საქართველოს მთავრობის მიერ გამოყოფილი დაფინანსებით -“საქართველოში სატყეო სექტორის რეფორმის განხორციელების ხელშეწყობა ტყის დეგრადაციით გამოწვეული სათბური აირების შემცირებისთვის“ რომელიც დაფარავს აღნიშნულ აქტივობასა და სამიზნე მუნიციპალიტეტებში.

გამოწვევები და რეკომენდაციები

- მთავარი გამოწვევა, რაც კლიმატის ცვლილების სტრატეგიას და სამოქმედო გეგმის ერთწლიანი პერიოდის განხორციელებას უკავშირდება, არის საკმაოდ **დიდი რაოდენობა ამოცანის შედეგების ინდიკატორებისა, რომლის თაობაზე მონაცემები არ შეგროვებულა.** მნიშვნელოვანია, რომ შესაბამისი ამოცანის შედეგების ინდიკატორების დადასტურების წყაროზე პასუხისმგებელმა უწყებებმა დროულად დაიწყონ მონაცემების შეგროვების ღონისძიებები.
- კიდევ ერთი გამოწვევა, რაც კლიმატის ცვლილების სტრატეგიას და სამოქმედო გეგმის 2021 წლის ანგარიშში გამოიკვეთა არის **აქტივობების დიდი წილი, რომელიც ჯერაც არ დაწყებულა.** ეს არ ნიშნავს იმას, რომ ეს აქტივობები საბოლოო ჯამში არ განხორციელდება ან დაგვიანებით განხორციელდება, მაგრამ გვიანი დაწყება ყურადღებას იმსახურებს შესაძლო სისტემური პრობლემების გამო, რომელთა აღმოფხვრა აუცილებელია. შესაბამისად, მიუხედავად იმისა, რომ შესრულების ვადამდე ჯერაც საკმარისი დროა დარჩენილი, პასუხისმგებელმა უწყებებმა უნდა გაანალიზონ აქტივობების არდაწყების მიზეზები, გააძლიერონ ძალისხმევა აღნიშნული აქტივობების დროულად დაგეგმვის, შესაბამისი დონორების მოძიების და რესურსების მობილიზების კუთხით, რათა მომდევნო საანგარიშო პერიოდში აქტივობები წარმატებით იქნეს დაწყებული და განხორციელებული;
- ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გამოწვევა იყო **COVID-19-ის პანდემია.** განხორციელების პერიოდი დაემთხვა კოვიდ-რეგულაციებს, შეზღუდვებს, ასევე ინფიცირებულთა რაოდენობის ზრდას, რის გამოც სახელმწიფო სტრუქტურები დიდ დროს და რესურსებს ხარჯავდნენ პანდემიის მართვაზე.

რიგი აქტივობების განხორციელება, რომელიც მოითხოვდა სახელმწიფოსგან დიდ ფინანსურ რესურსს ან საბიუჯეტო შემოსავლებზე უარის თქმას ან გულისხმობდა ფინანსურ ხარჯების და ადმინისტრაციული წნეხის დაკისრებას კერძო სექტორსა და მოქალაქეებზე, პანდემიით გამოწვეული უარყოფითი ეკონომიკური სიტუაციის ვითარებაში კიდევ უფრო გართულდა. პანდემიამ ასევე უარყოფითი გავლენა მოახდინა საერთაშორისო დონორებთან ერთად დაგეგმილ აქტივობებზე, რესურსების მოძიებასა და ექსპერტების მოგზაუბრობაზე, ინვესტიციების მოზიდვაზე, ზოგი სამშენებლო პროექტების განხორციელებაზე. მაგალითად, ვერ განხორციელდა დედაქალაქში დამატებითი ქუჩების რეაბილიტაციასთან დაკავშირებული აქტივობები.

- **ჰესების მშენებლობაზე** უარყოფითი გავლენა მოახდინა მოსახლეობის და ცალკეული ჯგუფების წინააღმდეგობამ.
- მოცემულ საანგარიშო პერიოდში აქტივობების სტატუსზე უარყოფითი გავლენა მოახდინა იმან, რომ შესაბამისი პროგრამები და პროექტები ჯერ არ დაწყებულა ან საკანონმდებლო ცვლილებები ჯერ არ მომზადებულა. მაგალითად, **შენობების სექტორში** იმ აქტივობების უმრავლესობა, რომელთა განხორციელება არ დაწყებულა, იგეგმება 2022 და 2023 წლებში და განხორციელდება ევროკავშირისა და KfW-ს დაფინანსებით მიმდინარე ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია პასუხისმგებელმა უწყებამ გააგრძელოს აქტიური მუშაობა დონორთან აღნიშნული პროგრამის დროულად დაწყების და წარმატებით განხორციელებისთვის.

სექტორული გამოწვევები

ერთი წლის მანძილზე სამოქმედო გეგმის 35,15%-იანი განხორციელების დონე ზოგადად პროპორციულია სამწლიანი ციკლისთვის, თუმცა იმისათვის, რომ 2024 წლისთვის დაგეგმილი აქტივობები და ამოცანის შედეგის ინდიკატორების საშუალოვადიანი სამიზნე მაჩვენებლები შესრულდეს, მნიშვნელოვანია მონიტორინგის დროს გამოვლენილი ხარვეზების დროული გამოსწორება. განსაკუთრებით სახეზეა სამოქმედო გეგმის იმ აქტივობების და ამოცანების მხრივ პროგრესი, რომელიც საკანონმდებლო და პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავებას უკავშირდება. ამ მხრივ აღსანიშნავია ენერგოეფექტურობის და შენობების, ასევე სოფლის მეურნეობის და სატყეო სფეროები.

ენერჯის გენერაცია

მიუხედავად ელექტროენერჯის წარმოებაში განახლებადი ენერჯის (ქარის, მზის, ჰიდრო, ბიომასის) წილის თაობაზე ამოცანის შედეგის ინდიკატორის გაუმჯობესებისა, უცვლელი დარჩა საქართველოს ენერგოსისტემის დადგმულ

სიმძლავრეში განახლებადი ენერჯის (ქარის და მზის სადგურების) წილი. ამის მიზეზია ის, რომ ჩამორჩება ენერჯის გენერაციის სექტორში აქტივობების განხორციელების ტემპი. 9 ქარის და 7 მზის ელექტრო სადგურის მშენებლობა ჯერ კიდევ კვლევებისა, მოლაპარაკებების და ხელშეკრულების დონეზეა, 10 ჰიდროელექტროსადგურიდან კი მხოლოდ ერთი შევიდა ექსპლოატაციაში. არსებული ტემპის შენარჩუნება აჩენს რისკს, რომ 2024 წლისთვის აღნიშნული აქტივობების დასრულება ვერ მოესწრება.

ტრანსპორტი

ავტოპარკში ელექტრომობილების წილის ზრდა სტატისტიკურად უმნიშვნელოა (0,02 პროცენტული პუნქტი). კვლავ დაბალია ენერჯის საბოლოო მოხმარებაში ყველა სახის ტრანსპორტის მიერ მოხმარებული ელექტროენერჯის წილი. ამის მიზეზია ის, რომ სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული უფასო პარკინგისა და დამტენი წერტილების მიღმა, ელექტრომობილების გამოყენების წახალისებისთვის ალტერნატივების ანალიზს დამატებითი საგადასახადო ან სხვა ტიპის ხელშემწყობი ღონისძიებების დანერგვა ჯერ არ მოჰყოლია. არც წიაღისეულ საწვავის გაზრდა მოჰყოლია ამ საკითხზე ჩატარებულ ხარჯთსარგებლიანობის ანალიზს.

თუმცა აღნიშნულ აქტივობას, ისევე როგორც ძველ მსუბუქ სატრანსპორტო საშუალებებზე იმპორტის გადასახადის შესაძლო გაზრდას, ბოლო პერიოდში საწვავზე ფასების ინფლაციის პარალელურად, შესაძლოა მოჰყვეს უარყოფითი სოციალურ-ეკონომიკური ეფექტი, რის გამოც მათი განხორციელება კვლავაც დარჩება გამოწვევად. არ დაწყებულა არც ბიოდიზელის წარმოების ხელშეწყობის აქტივობა.

მოულოდნელი იყო 2021 წლის მანძილზე პირველად ტექნიკურ ინსპექტირებაზე დახარვეზებული ავტომობილების პროცენტული წილის შემცირება მოსალოდნელზე მაღალი ტემპით, 55%-დან 39,7%-მდე, რომელიც შეიძლება გამოწვეული ყოფილიყო აქტივობების მიღმა არსებული გარკვეული ფაქტორებით (მაგ. ტექნისპექტირებაზე გამოცხადებული შედარებით ახალი ავტომობილების გაზრდილი წილი და სხვა). იმისათვის, რომ აღნიშნულმა ცვლილებამ რეალურად გამოიწვიოს მაღალი ასაკის ავტომობილების ტექნიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, მნიშვნელოვანია გამონაბოლქვის გზებზე კონტროლის დანერგვა და ტექნიკური ინსპექტირებისთვის გვერდის ავლის შემთხვევების უფრო ინტენსიურად გამოვლენა, ასევე ასეთი სახის დარღვევების მიმართ სანქციების გამკაცრებისკენ მიმართული აქტივობების ეფექტურად განხორციელება.

თბილისსა და ბათუმში არამოტორიზებული ტრანსპორტის და საზოგადოებრივი ტრანსპორტის წახალისების აქტივობების წარმატებით განხორციელების მიუხედავად, ამოცანის დონეზე მონაცემების ნაკლებობამ, ასევე პანდემიით გამოწვეულმა ტრანსპორტის შეჩერებამ, გაართულა იმის ანალიზი, თუ რამდენად

შეუწყო ხელი აღნიშნულმა აქტივობებმა კერძო ავტომობილების ნაცვლად ალტერნატიული ტრანსპორტის გამოყენებას.

შენობები

მნიშვნელოვანი პროგრესი დაფიქსირდა შენობების ენერგოეფექტურობის სფეროში შემუშავებული კანონქვემდებარე აქტების, მეთოდოლოგიური, ტექნიკური და პოლიტიკის დოკუმენტების შემუშავების მხრივ. მათი დიდი ნაწილის სამუშაო ვერსია უკვე მომზადებულია და დამტკიცდება 2022-2023 წლებში. აქედან გამომდინარე, ჯერ არ გამოვლენილა ხელშესახები პროგრესი შენობების სექტორის ამოცანების მიმართ - სერტიფიცირებული შენობების, ენერგოეფექტური საყოფაცხოვრებო ნივთების თაობაზე მომხმარებელთა ინფორმირების, საზოგადოებრივ შენობებსა და სკოლებში ენერგოეფექტური მიდგომების, მათ შორის, განათების, მზის სისტემის წყლის გამაცხელებლების და ღუმლების გამოყენების თუ ენერგოეფექტურობის სერტიფიცირებული/დიპლომირებული კადრების მომზადების - მხრივ. აღნიშნული ამოცანების შესაბამისი აქტივობებისთვის, განსაკუთრებით ენერგოეფექტური ქცევის წამახალისებელი მიზნობრივი საინფორმაციო კამპანიებისა და ფინანსური ხელშეწყობის პროგრამებისთვის, გათვალისწინებული დონორული პროექტი დაიწყო 2021 წლის ბოლოს და შესაბამისად, არც მონაცემების შეგროვების მეთოდოლოგია და სავსე სამუშაოები მომზადებულა. მნიშვნელოვანია, რომ 2022 წლიდან გაძლიერდეს აღნიშნული აქტივობების განხორციელება და მონიტორინგი, ისევე როგორც მოგვარდეს და დაიწყოს შესაბამისი მონაცემების შეგროვებისა და ანალიზის პროცესები.

მრეწველობა

გაუმჯობესდა მრეწველობის სექტორში ემისიების ფაქტორების საქსტატის მიერ შესწავლის მხრივ არსებული მდგომარეობა. ამოცანის დონეზე წარმატებით შესრულდა სათბურის აირების ემისიის დონის შემცირება ცემენტის და აზოტის წარმოების სამრეწველო პროცესებიდან და ამ სამრეწველო ობიექტების მიერ ენერჯის მოხმარებიდან. 100%-ით განხორციელდა ცემენტის წარმოების სველი მეთოდის მშრალი მეთოდით ჩანაცვლების აქტივობა. თუმცა აზოტის მჟავის წარმოებაში ახალი ტექნოლოგიის დანერგვის აქტივობა შეფერხებით ხორციელდებოდა, მათ შორის პანდემიის გამო. მნიშვნელოვანია, შემაფერხებელი ფაქტორების აღმოფხვრა და აქტივობის ბოლომდე მიყვანა.

სოფლის მეურნეობა

სოფლის მეურნეობის სფეროშიც არის პროგრესი კანონმდებლობის და პოლიტიკის შემუშავების კუთხით. გაზრდილია ხარჯ-სარგებლიანობის ანალიზზე და სხვა მტკიცებულებებზე დაფუძნებული კლიმატგონივრული ინიციატივების წილი სოფლის მეურნეობის პროგრამებში. ასევე გარკვეული წინსწვლაა სამიზნე ჯგუფების ცნობიერების ამაღლების აქტივობების განხორციელების კუთხით. თუმცა, კვლევების არარსებობის გამო, უცნობია, რამდენად რეალურად გაუმჯობესდა შინაური ცხოველების კვების მდგრადი პრაქტიკის და ნიადაგის მდგრადი მართვის შესახებ ფერმერთა ინფორმირების დონე, რაც მნიშვნელოვანი ფაქტორია ამ სექტორში ემისიების შესამცირებლად.

ნარჩენების მართვა

გარკვეული პროგრესია ნარჩენების მართვის შესახებ ცოდნისა და ცნობიერების ამაღლების აქტივობების განხორციელების მხრივ. საწყის, დაგეგმვის და კვლევის ეტაპზეა არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელის დახურვის და რეგიონული არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელების მშენებლობის აქტივობები. მოწყობილია მხოლოდ აჭარის ა/რ ახალი არასახიფათო ნარჩენების ნაგავსაყრელი, რომელიც 2022 წლის ბოლომდე დაიწყებს ოპერირებას.

თბილისში, ბათუმსა და ქუთაისში აირების შემკრები სისტემების მოწყობის პროექტები დაფინანსების მოძიების, კვლევისა და პროექტირების ეტაპზეა. ქალაქის წყაროსთან სეპარირების პრაქტიკა და ბიოდეგრადირებადი ორგანული ნარჩენების გადამუშავება მხოლოდ ნაწილობრივ დაინერგა და გრძელდება 2022 წელს. ურბანულ ჩამდინარე წყლების გამწმენდ ნაგებობებზე ემისიების ჩამჭერი მოწყობილობები არ ოპერირებს. აქტივობები არ დაწყებულა თბილისის, ბათუმის და ქობულეთის ურბანულ ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობებზე აირების შეგროვების და გადამუშავების სისტემების მოწყობისთვის.

მნიშვნელოვანი პროგრესია საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მიერ ნარჩენების შესახებ ოფიციალური მონაცემების გამოქვეყნების და მათზე დაფუძნებული ანგარიშების მომზადების მხრივ. მონაცემების არარსებობის გამო, უცნობია 2021 წელს ნარჩენების გადამუშავების შედეგად შემცირებული ემისიების და ნაგავსაყრელებიდან ემისიების რაოდენობა. აღნიშნული მონაცემები დამოკიდებულია ინვენტარიზაციის კვლევაზე, რომელიც მხოლოდ ორ წელში ერთხელ ტარდება. ამიტომ მნიშვნელოვანია, რომ გამოინახოს მონაცემების წლიურად შეგროვების ალტერნატიული მეთოდები.

სატყეო სექტორი

გაზრდილია დეგრადირებული ტყის ფართობი, რომელზეც განხორციელდა აღდგენითი სამუშაოები, ასობით ჰექტარზე განხორციელდა ტყის აღდგენა-

გაშენების და მოვლის სამუშაოები სხვადასხვა რეგიონში. მკვეთრად გაიზარდა მდგრადი მართვის პრინციპებით მართული ტყის ფართობი ჰექტარში, მომზადდა ტყის მართვის გეგმები ყველა სამიზნე მუნიციპალიტეტისთვის, თუმცა საანგარიშო წლისთვის არ არის ყველა მათგანი დამტკიცებული.

დაარსდა და საფუძველი ჩაეყარა ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსებას. დაცული ტერიტორიების მართვის გეგმებში უკეთ ინტეგრირდა კლიმატის ცვლილების შერბილების ღონისძიებები. თუმცა გამოწვევად რჩება საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების გზით მოსახლეობის მხრიდან ხე-ტყის უკანონოდ მოჭრის შემთხვევების შემცირება.

2021 წლის კონსოლიდირებული სტატუს ანგარიში

დანართი 1